

ВОЛФГАНГ ЙЕШКЕ
КРАЛЯТ И МАЙСТОРЪТ НА
КУКЛИ

Превод от немски: Любомир Илиев, 1981

chitanka.info

Разказите за пътешествия във времето и механичните играчки имат нещо общо помежду си: и едните, и другите изглеждат безсмислени, въртят се в кръг и смисълът им се състои единствено в самите тях.

— Останете на мястото си, Колинс! Сега всяко движение може да стане причина за фрактура.

— Слушам, ваше величество — каза Колинс и остана на мястото си.

И не ме изпускайте от очи — заповяда кралят.

— Слушам, ваше величество — отвърна Колинс, без да изпуска негово величество от очи.

Времето течеше. В залата цареше мъртва тишина. Кралят седеше като на тръни на самия крайчец на престола си и боязливо се взираше в трепкащото огледало на срещуположната стена. Всеки път, когато някой от патрулиращите стражи излезеше от него, той се сепваше и го вземаше на мушката на пищова си. Колинс виждаше как дулото трепери и как по челото на негово величество се образуват капки пот. Времето между отделните появявания все повече се съкращаваше, стражите вече почти се застъпваха по петите. Патрулът непрекъснато държеше помещението под свой контрол. Огледалото трепваше всеки път, когато някой от мъжете излезеше от силовото поле или отново се върнеше в него. Ето, пак се появи един от патрулиращите, огледа внимателно залата и отново се върна със заден ход в огледалото. Нямаше нищо за отбелязване. Помещението беше празно. По стените още личаха светлите петна, които издаваха, че там доскоро бяха висели скъпи картини. Те също трябваше да бъдат свалени. Цели поколения владетели и владетелки, които инак бяха следили начумерено, критично или тържествено най-младата издънка на рода си от стените, сега гледаха начумерено, критично или тържествено в някой тъмен ъгъл на дворцовото мазе, което никога не бяха зървали приживе. От стените бяха извадени дори гвоздеите, махнати бяха гоблените, завесите, мебелите, всичко. В помещението бяха останали само

престолът, негово величество, седнал върху му, едно темпорално огледало на патрула, което от време на време пропускаше по някой страж и отново го поглъщаше, и Колинс, министър на негово величество по въпросите на личната сигурност и футурологията, застанал до укрепения с тройна броня прозорец.

Тронната зала бе изолирана херметически, енергетичните жалузи на вратите и прозорците бяха спуснати. През тях не можеше да проникне насекомо, дори и пращинка, та какво оставаше за някой боен кораб-лилипут или далекоуправляема иглена граната.

— Кажете ми колко още ще продължава това, Колинс! Вече не издържам! — проплака кралят и погледна умолително своя министър. Целият се тресеше.

Колинс отметна пелерината си, разкопча една чантичка, прикрепена на колана му, и измъкна оттам дълга темпорална лента. Изпъна я на известно разстояние от себе си, защото бе малко далекоглед, и внимателно се взря в нея. Беше невъзмутим и съвсем спокоен, само в угълчетата на устните му се долавяше някаква скрита ирония. През главата му бяха минавали и по-горещи ситуации.

— Ако ваше величество позволи да забележа — каза той, — опасенията ви действително са неоснователни. Патрулът знае, че всичко взема добър обрат. Имаме още двадесет и седем минути, през които непрекъснато ще се намирате под охрана, после идва тази непроницаема темпорална пломба с продължителност десет секунди. От секундата, в която това огледало отново стане достъпно за линията на времето, помещението пак ще се намира под контрол.

Колинс прекара показалеца си по точките на стражевите позиции, от които имаше сведения, и ги сравни с датата и часа, които бяха отпечатани навсякъде в полето. Там той бе надраскал дори имената на стражите. Това бяха най-изпитаните сред хората му. Повече не можеше да се направи. С изключение на краткото прекъсване точките на наблюдение се намираха толкова нагъсто, че образуваха плътна линия. Колинс погледна часовника си. Всичко протичаше в съответствие с плана.

— Какви са последните сведения? — попита кралят. Гласът му беше пресипнал, страхът бе заседнал в гърлото му.

— Въпреки всичко те не са съвсем точни. Ваше величество знае, че ВАЙС^[1] е направил промени и в най-далечно бъдеще. Пломбите са

непостоянни, непроницаемият темпорален блок непрекъснато мени мястото си. Информациите ни имат валидност за не повече от няколко часа, после темпоралните ленти не струват повече от хартията, от която са направени. Едва вчера бяхме в състояние да упражняваме надзор върху четири дни от бъдещето, а в момента — върху по-малко от два часа, и блокът отново се насочва към нас. Според изчисленията ни обаче той скоро ще преустанови движението си, така че в края на краищата ни остават тридесет минути за наблюдение. Но това, разбира се, също може да претърпи промяна, ако ВАЙС реши да предприеме фрактури.

— Тъкмо това, тъкмо това казвам и аз — уплашено се обади кралят. — Направете нещо! Как можете да стоите със скръстени ръце, когато аз съм в опасност?

— Ваше величество съвсем не е в опасност — въздъхна Колинс. — Бих казал дори, че това е единственото, в което сме напълно сигурни. Ваше величество ще седи на своето място и след критичния период така, както седи и сега. Само че...

— Само че какво?

— Ваше величество, вече неведнъж сме обсъждали този въпрос. Но ако позволите, сега, когато този критичен период приближава...

Кралят се бе сгушил на трона си и унило гризеше ноктите си.

— Сигурен ли сте, че след критичния момент на трона ще седя пак аз? — недоверчиво попита той.

— Че кой друг, ваше величество?

— Наистина, че кой друг... — промълви кралят и погледна боязливо Колинс.

Министърът отново се вгледа в лентата. Точките на стражевите позиции непрекъснато се скриваха и се появяваха, за да изчезнат накрая съвсем. Именно на това място се намираше пломбата, оттам започваше блокът. Какво ли щеше да стане в този недостъпен отрязък? Защо ВАЙС бе поставил непроницаемия блок? Какво представляваше в същност той — клопка, хитрост, шахматен ход? Дълго време беше прекарал с разискването на този проблем, мобилизирал бе най-способните си хора, но до решение така и не стигна въпреки многобройните факти; които успя да събере. Чувстваше се уморен. Един отпуск би му се отразил добре. Огледа неуютното помещение, спря поглед на голите стени. Поне за малко трябва да се махна оттук,

мина му през ума, просто трябва да си избира някаква епоха. Да речем, лов на динозаври в кредния период? Но това не подходеше на годините му. Изпитваше отвращение към ловните експедиции. Те бяха твърде шумни и напрегнати, по тях се пиеше много, а от няколко десетилетия насам напълно бяха загубили и смисъла си. Намериха се хора, които за кратко време изстребиха огромните животни с модерните си лъчеви оръжия. Впрочем той не ги съжаляваше. И бездруго му бяха противни. Подобна фрактура беше незначителна. Е, неколцина учени от по-късни епохи, чиято страст се състоеше в събирането на кости, сигурно щяха да си блъскат главите — къде ли са изчезнали огромните чудовища. Все щяха да намерят някакво обяснение, нали затова са учени. Не, по-добре ще е да иде в терциера. По това време е било доста топло. В терциера за няколко седмици, никак нямаше да е зле. Там патрулът имаше почивна станция. Пълно спокойствие, отлична храна — бифтек от тигрови лапи. Веднъж обаче му се случи да иде там в същата година, в която вече бе ходил. Е, не че се смущаваше, когато срещаше себе си — това му се беше случвало неведнъж, свиква се. Изпиваш няколко чашки със самия себе си, припомниш си някое общо преживяване, правиш си комплименти, от една страна, че тогава си изглеждал толкова добре, от друга, че толкова добре си се запазил, отегчението расте, появява се нещо като завист, която може да се изроди дори в ненавист, когато видиш, че лошите навици, които си имал тогава и които отдавна си искал да изкорениш, са ти присъщи и след няколко години. Да, тук младостта е съперница на опита и макар да бягаш от годините, застанали между едното и другото, като дявол от тамян, ти все пак не можеш да ги пренебрегнеш напълно. Всеки знае, че това би означавало непоправима фрактура на времето, ако не си достатъчно внимателен; тогава ще се намеси Комисията и в най-добрия случай те чака интерниране в ледниковия период или в първите три хилядолетия на летоброенето, а в най-лошия — заличаване от линията на времето, осъждане на несъществуване с право на помилване чрез указ на Висшия съвет на бъдещето.

— Какво стоите и не обелвате нито дума! — изтръгна го от размислите му гласът на краля. — Попитах ви нещо!

— Моля да ми простите, ваше величество.

— И така, какво предстои да се случва? — настойчиво и гневно попита кралят. — Хайде още веднъж, точка по точка.

— На вашите заповеди, ваше величество — отзова се Колинс. — Както вече нееднократно имах възможност да изтъкна, по цялата достъпна нам линия на времето сме разположили постове и извършваме специални наблюдения над тази зала, в която сега се намираме. Нищо няма да се случи. Искам да кажа, а и ваше величество го знае, като изключим куклата...

— Глупости! Кукла! Стига с тази ваша проклета кукла! Колко пъти още трябва да слушам за нея? За какво ви плащам, а? Сигурно не за да измисляте такива идиотщини!

— Ще се появи една малка механична играчка — продължи Колинс, без да обръща внимание на избухването на краля, — нещо като миниробот, и ваше величество ще благоволи да си играе с нея.

— Това са глупости, Колинс, чувате ли! Колко още искате да ви го повтарям? За какво ми е кукла? Виждали ли сте ме някога да си играя с кукла? Ама че безсмислици!

— Ако позволите, ваше величество, по сведенията на нашите агенти по линията на времето вие сякаш ще проявите твърде голямо пристрастие към този малък механизъм.

— Ето това не го разбирам! За какво ми е притрябвала някаква кукла? Да не съм дете? Престанете с тази ваша кукла, тя ме кара да побеснявам!

Министърът вдигна рамене и погледна часовника си.

— Не ви съобщавам нищо друго освен факти, като казвам, че ваше величество ще благоволи да се отнася гальовно с куклата, при това ще остави оръжието си настрана и дори ще създаде впечатление на извънмерна ведрост, на такова настроение, сякаш ваше величество е едва ли не...

— Какво едва ли не?

— ... сякаш ваше величество е едва ли не друг човек.

Кралят изпъшка, облегна се назад, поклати енергично глава, после пак се примъкна напред и се замисли.

— Да я вземат дяволите тази кукла... — мърмореше той и на няколко пъти се плесна с длан по челото. Сетне отново се нахвърли върху Колинс: — Вече седмици не съм чул от вас нищо друго, освен информации за тази кукла и други такива глупости. Не се справяте със задачите си, Колинс! Не се справяте със задачите си на министър по

въпросите на личната ми сигурност! А това може да ви струва главата, известно ли ви е?

— Позволете да ви припомня, ваше величество, че предприехме абсолютно всичко, за да открием производителя, да се доберем до куклата и да я унищожим. Тези наши усилия костваха стотици години от живота на най-добрите ни специалисти по стара история, манипулация на епохите и каузална координация. Няма да бъде пресилено, ако си позволя да уверя ваше величество, че сторихме абсолютно всичко, което беше по силите ни.

— Бях ви заповядал да предприемете една фрактура, за да предотвратите този ужасен миг! Предприехте ли фрактурата? Не! Бях ви заповядал да отстраните човека от... е, от седемнайсети век, който е направил тая играчка. Осъществихте ли тази... тази коректура? Не! Вместо това не преставате да ми бръщолевите за годините от живота на специалистите ви. Те не ме интересуват! Чувате ли? Те изобщо не ме интересуват! Показахте се некадърник! — Кралят цял трепереше от ярост, ръката му конвулсивно бе стиснала оръжието. Пищовът беше насочен право срещу Колинс.

— Ако позволите, ваше величество, моля ви най-коленипреклонно за прошка, ала аз току-що казах, че сторихме всичко, което беше по силите ни...

— А унищожихте ли куклата? Отговаряйте — да или не? Ако сте я унищожили, защо тогава тя пак се появява?

— Унищожихме я, по-точно унищожихме една кукла, но може да има безброй други...

— Я престанете с вашите врели-некипели! Да не би да искате да ме убедите, че онзи нищо и никакъв занаятчия е бил в състояние да произведе безброй кукли?

— Това положително не е възможно, ваше величество, но може би още две или три от същия вид...

— Щом като е така, защо не са унищожени? Да ви кажа ли защо — защото сте некадърник!

— Ваше величество знае, както аз неколнократно се осмелих да подчертая, че по всяка вероятност, а и според собственото ми скромно мнение, централният проблем далеч не се състои в това. Историята с куклата несъмнено е необичайна, но тя във всички случаи е толкова маловажна, колкото и онзи занаятчия от седемнадесети век. Тук имаме

работа с интервенция от страна на ВАЙС, при която този човек от далечното минало или изобщо не играе роля, или има някаква второстепенна функция, например да ни поведе по погрешна следа. Ваше величество знае, че никога не съм считал това за сигурен признак. Какви ли шансове би могъл да има изобщо човек от предтехническата епоха? С очите си се убедих, че по онова време все още не са познавали дори електрическата енергия, а тъкмо са експериментирали с жабешки кълки.

— Но са могли да изработят механични автомати, Колинс, които при повече умение и добро съхранение в музеи и колекции могат да се запазят и няколко хилядолетия. А имам и други аргументи, които ме карат да се опасявам от този човек — каза кралят. — Ваша задача беше да го извадите от играта, изрично ви бях заповядал това.

— ВАЙС ни попречи — вдигна рамене Колинс.

— ВАЙС, ВАЙС! Престанете с този ВАЙС, по дяволите!

Млъкнаха. Времето течеше.

Стражите непрекъснато влизаха и излизаха. Сега вече те регистрираха всяка секунда.

— Колко още ще продължава това, Колинс?

— Остават още точно единадесет минути и тридесет секунди, ваше величество — отвърна министърът. Той държеше часовника си в ръка. След изтичането и на това време огледалото щеше да угасне за десет секунди и да стане непроницаемо за патрула.

— За какво е тази пломба, Колинс? Можете ли да ми кажете защо ВАЙС е поставил тази пломба? Какво се крие зад нея? Зад нея става нещо, но какво?

Гласът на краля потреперваше. Напрежението растеше.

— Това не ни е известно, ваше величество — каза министърът. — Може да е само трик, след малко ще узнаем. Но ваше величество действително няма основания за опасение, нищо няма да се промени.

— Така казват, стражите ви. А те са глупаци — изпъшка кралят. Не му достигаше въздух и той опипваше яката на черното си наметало, сякаш го стягаше. Кърпата в ръцете му, с която бършеше челото си, беше мокра от пот.

— Взехте ли всички предохранителни мерки? Блокирано ли е всичко?

— Точно както ваше величество благоволи да заповяда. Целият дворец на няколко пъти беше основно проверяван, като особено внимание обърнахме на тази зала. Тук няма нито един кубически сантиметър, който да не е подлаган на най-щателен контрол. Унищожихме всички кукли, играчки и други подобни механизми в близост до въпросния момент, до които успяхме да се доберем. Дворецът е абсолютно изолиран. В залата, в която се намираме, не може да проникне нищо, което да не бъде забелязано. И най-малката частица, дори да е по-малка от прашинка, ще изгори в енергийните полета. Куклата трябва да дойде или от огледалото, или да се материализира по начин, който ни е непознат, защото в залата я няма дори във формата на енергия, каквато още не сме срещали.

Кралят се озърна подозрително, сякаш все пак можеше да открие нещо, но пищовът му не срещна никаква цел. Помещението беше голо, в него се намираха единствено кралят, седнал на престола си, министърът, огледалото и нескончаемият поток от стражи, които охраняваха негово величество.

— Колинс, вече не мога да гледам тия муцуни!

— Ваше величество изрично благоволи да заповяда...

— Знам, знам, знам! Може ли да им имаме пълно доверие?

— Абсолютно.

— Каква беше оная история с майстора на кукли?

— Да, тя наистина е малко необикновена, ваше величество. Сравнително голяма част от живота му, изглежда, съдържа важни, исторически факти, които ВАЙС не е пожелал да измени. Както ваше величество знае, през хиляда шестстотин двадесет и трета година той се появи в едно градче на тогавашната Европа — днес там е нашата Оперативна база номер 7, — купува си неголяма къща, има нелоши доходи и живее като обикновен дребен занаятчия, няма кой знае какви претенции, рядко се среща с други хора, но всички го уважават. На седемнадесети август хиляда шестстотин двадесет и девета година периодът изведнъж става недостъпен за нас, защото му е поставена пломба, която неимоверно много затруднява операциите ни и се простира чак до втори февруари хиляда шестстотин петдесет и пета година, следователно върху почти три десетилетия. Въпреки това изпратихме няколко специалисти да изживеят този период. Ваше величество едва ли би могъл да си представи какво означаваше това за

хората. Но и тук претърпяхме неуспех, защото те изчезнаха. Не успяхме да ги открием нито в петдесетте, нито в шестдесетте години на онова столетие. Впрочем това е твърде суров период с военни стълкновения и морален упадък. С две думи по времето, когато отново сме в състояние да започнем операциите си, ние узнаваме, че занаятчията е умрял. Разпитахме хора, които са го познавали. И макар да не можем да подложим на проверка достоверността на информацията, тъй като липсват писмени сведения, стигнахме горедолу до следната представа: През една нощ той имал страхотен пристъп на бяс и от този момент сякаш бил друг човек. Дотогава всички го почитали, ценели съветите му, но сега той съвсем се изменил — разпуснал се, започнал да ругае, да говори като луд, престанал да упражнява занаята си, увлякъл се в пиянство, предизвикал свади и побоища и навсякъде правел впечатление с нахалното си поведение — поискал например от съседите си да го наричат „ваше величество“, заради което те здравата го напердашили. По всичко личи, че се е побъркал. Западал все повече и повече, живеел от подаяния, кражби и просия, докато един ден го намерили обесен в една плевня, където сигурно е висял поне две седмици. Сам бил посегнал на живота си и сложил край на тъжното си съществуване. Трябва набързо да са го погребали някъде, защото не успяхме да открием гроба му. Казаха ни, че обикновено така постъпвали със самоубийците. Съществува голяма вероятност смъртта му да е настъпила през есента на хиляда шестстотин и петдесета година. Както вижда ваше величество, тук няма нищо за отбелязване — имаме работа с една съдба, която може и да не е била съвсем ежедневна за онези столетия, но в никакъв случай не може да бъде наречена и необикновена.

— Ами куклата, Колинс? Каква беше историята с куклата?

— Удаде ни се да разрушим една. Нашите хора я подложиха на обстрел с лъчеви пистолети и тя експлодира. Не успяхме да я реконструираме напълно, но малкото части, които успяхме да съберем бързешката в тъмното, издават съвършено примитивна механика, задвижвана от пружини, както е при часовниците и играчките от онова време. Така че и тук няма нищо особено.

— Не открихте ли нещо в следващите столетия?

— Изследвахме несметно количество механични играчки и макар след средата на двадесети век да вършихме това спорадично, понеже се

натрупа неимоверно много материал, мога да кажа със сигурност, че не се натъкнахме на нищо забележително. Сегиз-тогиз откривахме в литературата указания за механизми от по-висш разред, каквито и търсехме, но всеки път, когато проверявахме тяхната състоятелност, оставахме с празни ръце. По онова време механичната кукла е просто любима фикция, нещо като герой от приказките, като първична форма на идеята за робота, предполагам — но не може и дума да става за осъществяване на тази идея поради липса на технически възможности.

— Значи нищо! Нищо!

Кралят изрече това повече на себе си, отколкото на министъра, който вдигна със съжаление рамене.

— Колко минути остават, Колинс?

— Още пет, ваше величество.

— Просто да се побърка човек! Няма ли тази шетня най-после да спре?

— Съжалявам, ваше величество. Вие сам благоволихте да заръчате непрекъснатата охрана на залата. Не можем да я преустановим, без да предизвикаме чувствителни, фрактури, които могат да имат неописуеми последици за сигурността на ваше величество.

Министърът задържа погледа си върху часовника и сравни времето с темпоралната лента, която държеше в ръка. След четири минути и тридесет секунди редицата от точки на стражевите позиции за кратко щеше да се прекъсне.

— Колинс, нямате ли никаква представа какво може да се случи след няколко минути?

— Съжалявам, ваше величество, нямам. Обаче...

— Какво обаче?...

— Ако ваше величество няма нищо против, имам известни предположения.

— Абе вие не разбрахте ли, че сте длъжен да мислите и да казвате мислите си на глас! Хайде, започвайте!

— Бихме могли да допуснем, че чрез опита, който ваше величество предстои да придобие, и чрез евентуалното усъвършенстване на техниката за пътувания във времето, в бъдеще ваше величество сам посредством такива пломби ще може да прави недостъпни някои важни мигове и периоди от линията на времето.

— Ама разбира се, Колинс! Защо толкова дълго премълчавате този така важен аспект? Това е една напълно приемлива възможност, която просто не може да бъде обмислена както трябва.

Кралят се усмихна с облекчение. Улови се за тази своя мисъл като за сламка. Самолюбието му очевидно се ласкаеше, че той сам би могъл да бъде ВАЙС. Щракаше нервно с пръсти и трескаво размишляваше. Но после лицето му отново се помрачи.

— Но ако беше така, нали щях да си предам поне една информация за сегашното положение, за да го направя поне до известна степен по-поносимо...

— Може би това е невъзможно от гледна точка на сигурността — подхвърли Колинс.

Кралят поклати недоверчиво глава.

— Ами тази проклета кукла?

— Може би именно тя ще донесе някаква важна информация на ваше величество.

— Ами оня майстор на кукли? Не, Колинс, не...

— Той може би няма нищо общо с цялата тази работа, може би е само някаква второстепенна фигура... Но кой знае, може и да е източник на информация...

— Може, може!... Това ли е всичко, което имате да ми кажете, а? За какво според вас сте на този пост? За да скалпват някакви неясни предположения, така ли? Това и аз го мога. Вие обаче носите отговорност за личната ми безопасност, ясно ли ви е? Ама че глупости ми дрънкате! Някакъв си примитивен тенекеджия отпреди дванадесет хиляди години имал информация за мене, владетеля на четири планетни системи с всичките им луни! Смешки! Празни дрънканици! Врели-некипели!

Кралят бе раздразнен. Размахваше насам-натам револвера си и Колинс се мъчеше да е далеч от мушката му.

— В такъв случай това е погрешна диря, за чието откриване нашите най-добри сътрудници са пожертвали цели столетия.

Кралят тропна с крак.

— Времето не ме интересува! — изкрещя той. — Нужни са ми информации. Искам за себе си абсолютна сигурност, дори ако на хората ви са нужни хилядолетия, за да ми я гарантират. Щом вървите по погрешни дири, това си е ваша работа, Колинс, не моя! Вие сте един

жалък некадърник! Ще ви търся сметка за последиците. Нали ви е ясно какво означава това?

— Тъй вярно, ваше величество.

— Заповядал съм ви да събирате информация, информация и още веднъж информация за днешния обхват от време и за всичко, свързано с него, а вместо това се осмелявате да влизате при мен с някакви си предположения. Вървете по дяволите с вашите измишльотини! Искам факти и само факти!

— Вие сте свършено прав, ваше величество, но благоволете да си спомните за пломбата на Оперативна база номер 7, плод на интервенция от страна на ВАИС, която неимоверно много затрудни работата ни и осуети намесата ни в решителните години.

— Всичко може да е станало. Да речем, историческо събитие от изключителна важност. Сам казахте, че тогава е имало война. Може би нашата намеса щеше да представлява заплаха за някой политик или учен от първостепенна бъдна валентност, или пък за пращадото на някой политик или учен, или кой знае какво! Всичко това не е важно. Какво ще стане сега и тук след няколко секунди? Ето това ме интересува.

Времето течеше.

Стражите влизаха и излизаха, влизаха и излизаха, обозначени от точки върху темпоралната лента.

Дишайки тежко, кралят се облегна назад. Беше бял като тебешир, а по челото му блестяха капки пот.

— Още тридесет секунди, ваше величество.

— Колинс! — Кралят насочи умолителен поглед към него, в очите му почти блестяха сълзи. — Колинс! — Не ме изпускайте от очи, чувате ли? Нито за миг! Регистрирайте всичко! Всичко!

Беше се привел напред, а погледът му сновеше из помещението. Навсякъде му се привиждаха кукли. Изпълзяваха изпод трона му, изскачаха от стените, спускаха се по невидими нишки от тавана. Навсякъде виждаше разлюлени крайници, безизразни целулоидни лица, лицемерни стъклени очи, които се взираха в него, изпълнени с омраза, миниатюрни пестници, които размахваха ками с големината на игла или стреляха по него с малки лазерни пистолети.

Кралят трепереше и не преставаше да гризе долната си устна. Беше обхванат изцяло от страх, който го задушаваше. Испита желание

да се мушне в някоя дупка или да крещи, колкото му глас държи, и да стреля напосоки около себе си.

Министърът го наблюдаваше разтревожен.

— Не мога повече, Колинс! — пронизително изписка негово величество. — Не стойте със скръстени ръце! Направете нещо!

Пискливият му глас се разпадна на малки ръбести парченца.

Колинс внимателно бе следил секундомера на своя часовник, чиято стрелка все повече приближаваше до критичната точка, и каза:

— Ето сега!

Огледалото угасна и победя.

Министърът грижливо огледа залата, после спря погледа си върху краля, за да не го изпусне повече от очи. А той изведнъж се облегна назад в трона си, кръстоса крак върху крак, остави пищова, за да освободи ръцете си, в които държеше една малка, невзрачна механична кукла и оправяше дрешките ѝ.

Министърът примижа и тръсна глава, за да прекрати оптичeskата измама, но куклата остана на мястото си. Тя просто беше тук, а преди това я нямаше. Опита се да асимилира това свое откритие, но не успя. Мозъкът му отказваше да възприеме факта, който той виждаше ясно пред себе си. Негово величество седеше най-спокойно на трона си, оправяше дрешките на малката играчка и доволно се усмихваше.

— Е, Колинс, какво сте ме зяпнали с такова изумление? За пръв път ли виждате кукла? Хубава е тази малка играчка, нали? Майсторът наистина е имал златни ръце.

Десетте секунди изтекоха. Огледалото отново светна и от него излезе първият от стражите.

— Добър ден! Как си? Добре ли пътува? — попита го кралят, който явно беше в добро настроение.

— До-добър ден... — отвърна втрещен човекът и хукна обратно в огледалото.

— Здравей! — кимна кралят на следващия, който излезе оттам.

— Здра... здраве желая, ваше величество... — изломоти онзи и трябваше да употреби твърде много усилия, за да намери отново огледалото.

— Прекрасна кукла, нали, Колинс? Разгледайте я по-внимателно. Министърът пристъпи несмело.

— Дали ваше величество... не ще благоволи... едно обяснение... на внезапната промяна... искам да кажа, моля да ме извините, ваше величество, ала не мога да си обясня как ваше величество изведнъж...

— ... сякаш е едва ли не друг човек. Това искате да кажете, нали?

— Да, ваше величество.

— След малко ще получите обяснението, да речем след около половин час, когато това шпиониране най-сетне свърши. — И той посочи към огледалото.

— Но, ваше величество, нямаме време! Единствената възможност е да дадете незабавно обяснение, за да върнем обратно информацията, която да окаже влияние върху действията ни, да предприемем фрактура, да осъществим навременна подготовка, да вземем мерки, за да можем да оправим пак всичко. Умолявам ви, ваше величество, имаме на разположение не повече от няколко минути!

Кралят звънко се изсмя:

— Но защо е всичко това, Колинс? Няма какво да оправяме, всичко е наред! Защо сте толкова нервен? Я вземете един стол и седнете да поговорим. Няма ли тук столове?

— Но ваше величество ще благоволи поне да ми обясни.

Кралят махна с ръка, без да престава да се усмихва.

— По-късно, Колинс, по-късно. Не сега. Нека най-напред разгледаме тази кукла. Струва ми се, че е твърде стара направа, нали, Колинс, изработена е може би преди хилядолетия, но все още е напълно годна. Мисля дори, че може и да танцува. Истинско чудо! Има зад гърба си дълъг път, много дълъг път, така ми изглежда, но това не ѝ пречи да действа безупречно. Просто да не повярваш какво само се крие в тази малка главичка, стига да го потърсиш както трябва.

Той галеше с палеца и показалеца си малката метална главичка на куклата и замислено се усмихваше.

— Но, ваше величество, нищо не мога да разбера. Какво означава всичко това?

— Не бързайте, Колинс. Ще узнаете всичко. Остават още само двадесет минути. Дотогава ще приемаме парада на патрула ви. А после ще ви разкажа една история, напълно ежедневна история, но тя въпреки това ще ви заинтересува, убеден съм. Готов съм дори да се обзаложа.

— Изгарям от нетърпение, ваше величество.

А кралят не преставаше да поздравява появяващите се и отново изчезващи стражи с благосклонно помахване, сякаш имаше аудиенция. Те непрекъснато хвърляха въпросителни погледи към министъра, който обаче само вдигаше със съжаление рамене и примирено въздишаше. А негово величество все така галеше механичната кукла и очевидно беше в невероятно добро настроение, сякаш всичко това му доставяше извънредно голямо удоволствие.

Сега беше ред на Колинс да стане нервен. Той установи, че е разкъсал темпоралната лента в ръката си на малки хартийки и кралят, който сякаш бе забелязал това, каза на министъра си:

— Няма значение, Колинс. Тя повече няма да ни трябва. След четвърт час точките и без това свършват.

— И така, Колинс, дойде и това време. Стражите ви вече няма да се появяват.

Огледалото обаче не беше угаснало. То продължаваше да трепка, но вече никой не излизаше от него. Министърът се вгледа с изненада най-напред в уреда, а после и в негово величество.

— Чудите се, така ли? — засмя се кралят.

— Да, не крия — продума Колинс. — Но как е възможно това?

— Нека не избързваме.

— Разбира се, ваше величество. Но задачата ми е да бъда по-бърз от събитията.

— Имате право. Добре, нека започнем.

Кралят седна удобно и се окашля.

— Колинс, вие несъмнено сте умен...

— Оценката ви е чест за мене, ваше величество.

— ... но все пак допуснахте няколко грешки.

— Не ви разбирам, ваше величество. Какви грешки?

— Ето какво, Колинс. Преди малко не трябваше да изпускате огледалото от очи. Тогаваша щяхте да забележите, че то угасна за по-малко от десет секунди. Наистина нищо нямаше да можете да предприемете, но това все пак щеше да представлява за вас информация, която може би ще ви наведе на известен размисъл. Впрочем вие бяхте дяволски близо до правилното решение. Почти щяхте да ме победите в нашата хубава игричка.

— Може би, ваше величество, ако ми бъде позволено да забележа. Но как трябваше да постъпя?

— Трябваше малко повече да мислите. За щастие не го направихте. Трябваше поне веднъж да се занимаете по-подробно с въпроса каква е функцията на тази пломба и на тази интервенция от страна на ВАЙС.

— Смятах, че пломбата служи като предпазител на важно кръстовище от различни линии на времето, при които всяка евентуална фрактура би имала гибелни последици.

— Така е, Колинс, и се налага ВАЙС да се намесва, защото някои необмислени операции стават причина за прекъсвания на линията на времето под пломбата, което изисква съответната поправка, за да бъдат гарантирани бъдещето, нашият свят и наред с това съществуването на самия ВАЙС.

— Това ми е ясно, но защо тогава ВАЙС не пломбира цялата линия на времето, за да прекрати всякакви операции на патрула?

— Наистина, защо ли? Помислете добре, вие сте умен, драги ми Колинс.

— Ваше величество, разбира се, има право, защото това би означавало да се прекратят изцяло пътуванията във времето, което пък, от своя страна, щеше да има тази последица, че пътуването във времето нямаше да бъде изначално, тъй като нямаше да се извършат и експерименти в това направление, а с това и самият ВАЙС би бил невъзможен.

— Точно така! Ето защо ВАЙС ще се намесва само тогава, когато е застрашено съществуването му.

— А какви са грешките ми, ваше величество?

— Без тази бъдна сила, която наричаме ВАЙС, в историята на тази планета тукат би настъпил невероятен безпорядък. В същност ВАЙС беше вашият истински съперник, Колинс, но вие всеки път го търсехте на друго място. Вие изобщо не знаехте къде се намира той.

— Понякога се досещах, но смятах за по-вероятно, че определени политически групировки в империята, действащи евентуално от някоя база в бъдещето, ни създават затруднения. Но ваше величество спомена за няколко грешки.

— В същност това вече е част от историята, която сега ще ви разкажа, но трябва много да внимавате поради причини, които също така ще узнаете. Но нека не злоупотребявам с търпението ви. Вие преследвахте онзи майстор на кукли...

— Разбира се.

— ... и от време на време здравата го торможете.

— Такава беше заповедта на ваше величество.

— Хм — поусмихна се кралят.

— Трябва все пак да призная, че успехите ми не бяха много, понеже ВАЙС се намеси с онази пломба.

— А защо не се занимахте по-подробно с предисторията на този човек, искам да кажа, защо не я проучихте на място?

— Сметнахме това за ненужно. Понаучихме нещичко, но все от втора и трета ръка. Решихме, че не си струва да го изследваме позадълбочено. По мое мнение ние и без това му бяхме отделили твърде много време. Нещата, които узнахме за него, не ни се струваха особено...

— Следователно вие знаете, че този човек е роден през хиляда петстотин деветдесет и четвърта година, изучил първо ковашкия занаят, а после бил чирак при един часовникар, скитал по света в продължение на пет години; че междувременно избухва война, че го залавят и го пращат да се бие, че той две години обикаля с една дружина, която се присъединява към войските на Тили^[2]...

— Да, ваше величество, освен това ни е известно, че в края на хиляда шестстотин двадесет и четвърта или началото на хиляда шестстотин двадесет и пета година се заселва в градчето, където се намира нашата днешна Оперативна база номер 7, че по някакъв начин се сдобива с пари и си купува къща, обзавежда си работилница и изцяло се отдава на любимото си занимание — да прави часовници и да конструира механични играчки; знаем и това, че всички в градчето го уважават, но той все пак отказва всички обществени постове, които му се предлагат, че не се поддава на задирията на момите от околността, защото е твърдо решен да прекара живота си сам, за да може несмущаван от никого да се занимава вечер с конструкционните си проекти и с механическите си уреди; че си има икономка, която поддържа домакинството му, но нито веднъж не успява дори да надзърне в работилницата му; че все повече се усамотява, почти не излиза от дома си и накрая, през хиляда шестстотин и петдесета година, се обесва. Ваше величество вижда, че са ни известни доста неща, но, струва ми се, сред тях няма нищо особено.

— Нищо особено, имате право, Колинс. Но дали ви е известно и това, че същият този човек загива в една битка на войските на Тили при Хайделберг през хиляда шестстотин двадесет и първа година? Дружината му убива и плячкосва по земите, през които минава. При един такъв случай той сам намира смъртта си — убиват го или селяните, или пък разбойниците като него, които може би са хвърлили око на неговата плячка или на някоя жена.

— Какво точно имате пред вид, ваше величество?

— Точно това, което казвам: че този човек, когото внимателно трябваше да проучите, по време на Оперативната база номер 7 изобщо не е бил жив.

— Ако това е вярно, грешката ми наистина е непростима. Но откъде ваше величество има подобна информация?

— За това по-късно, Колинс. Направихте и трета грешка, когато не наредихте да заснемат този човек, за да го разгледате по-подробно. Кой знае, може би щяхте да преживеете голяма изненада. Но и вие подобно на хората си се интересувахте само от механичните играчки. За щастие.

Кралят се усмихна дяволито.

— За конкретния случай външността му ми се струваше съвършено маловажен фактор, още повече че нито за миг не ме напусна неприятното чувство, че вървя по погрешна следа и вече и бездруго съм прахосал твърде много време за този човек.

— Значи никога не сте виждали човека със собствените си очи?

— Не, ваше величество. Пък и защо?

Кралят поклати неодобрително глава. Колинс почувства, че става все по-несигурен.

— Жалко. А той наистина е твърде интересна фигура. Трябваше да се запознаете с него, положително щяхте да научите много неща, защото той можеше да ви разкаже много, какво ли не е преживял! Тогава вероятно щеше да ви направи впечатление, че човекът носи великолепна маска, която обаче все пак не надвишава възможностите на неговата епоха. Вие ме познавате добре, Колинс, а освен това сте и умен човек.

— В това последното, ваше величество, ми позволете сериозно да се усъмня.

— Е, стига, Колинс, никога не е късно. Може би ще ви се удаде да се запознаете с него.

— Но, ваше величество, не ви разбирам...

— Проявете търпение! Изслушайте най-напред моята история. Но след това ще трябва да признаете, че твърде бързо сте се оставили да ви направят мат.

— Ако позволите, ваше величество, аз цял изгарям от очакване, защото все повече виждам, че съм изпълнил задачата си много по-лошо, отколкото първоначално си мислех.

— Да, тук сте прав, Колинс. Вие играхте безобразно, лекомислено и объркано.

— Моля за кралската ви милост, ваше величество.

— Е, добре, добре! Съперникът ви също не беше лесен. Но нека караме напред. ШВАРЦ^[3] почти беше спечелил победата, дяволска работа! На ход беше ВАЙС... но почакайте! Откъде да започна? Най-добре от деня, в който... И така, слушайте внимателно! Беше вечер...

Беше вечер. Нощният пазач току-що известил единадесетия час и бе отминал надолу по улицата, когато една карета, теглена от два охранени коня, зави иззад ъгъла, изтрополи по настилката на пазарския площад и спря пред странноприемницата „Червен вол“, точно срещу къщата на майстора, който изработваше кукли. Самият той беше приближил до прозореца и бе открянал съвсем малко кепенците му; взираше се навън, за да разпознае пътниците, смутили среднощния покой, и видя, че от каретата слязоха двама мъже и завързаха разговор със съдържателя на „Червен вол“, който бе излязъл на прага, за да посрещне важните гости и да ги въведе в странноприемницата. Но двамата чужденци очевидно не възнамеряваха да влизат вътре и да се възползват от услугите му, а заприказваха с него на самия праг. Изглежда, имаха доста въпроси и комай търсеха някого в града, защото на няколко пъти стопанинът посочи насреща, към къщата на майстора, като кимаше утвърдително. Чужденците също така погледнаха неведнъж към нея и се озърнаха, за да изучат добре площада и околната обстановка. Сетне се сбогуваха, със съдържателя, пъкнаха в ръката му една златна монета и се упътиха право към къщата насреща.

— Аха — лукаво рече майсторът и внимателно притвори кепенците, — ето ви и вас най-сетне.

Той бързо взе няколко инструмента от масата и ги скри в чекмеджето. Извади няколко чертежа, разстла ги, огледа още веднъж стаята и зачака. Когато на вратата се похлопа, той се забави малко, сякаш се колебаеше, но после стана от мястото си, пристъпи към прозореца и подвикна полугласно в тъмнината:

— Хей, кой е там?

— Майсторе, прощавай, че те безпокоим толкова късно. Пътищата са много лоши и едва-едва се придвижваме. Странствахме по тия места и чухме за някакъв прочут часовникар на име Вайслингер. Да не би да си ти?

— Да, аз съм Вайслингер. Ала вие ме ласкаете, защото и дума не може да става, че съм прочут. Но елате! Веднага ще ви отворя.

Двамата, изглежда, бяха чужденци, защото говореха местния език с чужд акцент. Вайслингер отиде до вратата и махна резето.

— Майсторе, прощавай още веднъж за безпокойството в тоя късен час. Но времето ни наистина е малко, а ние на всяка цена искахме да поговорим с тебе.

— Не се тревожете, ваша милост, аз още работех. Моля, заповядайте. Извинете този безпорядък, тук рядко се почиства. Не пускам в стаята икономката си, тя е немарлива и ще ми изпотроши нещата. Но заповядайте, седнете! Какво ви води при мен?

— Чухме, че сте изкусен майстор на кукли. На играчки.

— Е, това не е съвсем вярно. Аз в същност съм ковач, но съм конструирал и няколко часовника. Но не искам да крия, че сегиз-тогиз съм се занимавал с направата на малки механични играла, като латерни, танцуващи фигури и други подобни, просто за пътуване във... искам да кажа, за убиване на времето. Трябва обаче да призная, че успехите ми не бяха кой знае какви и ми липсваше особена сръчност. Но простете, милостиви господа, твърде лош домакин съм! Не очаквах посещението ви, тъй че нищо не мога да ви предложа. Но си позволявам да ви препоръчам странноприемницата „Червен вол“, точно срещу дома ми, където сигурно ще бъдете нахранени и напоени както подобава. Самият аз често се храня там. Стопанинът има добра кухня и още по-добра винарна.

— О, не е необходимо! Вече сме вечеряли.

Вайслингер разгледа по-подробно непознатите. Те бяха облечени скромно, ала изискано, носеха черни наметала от скъп плат, тесни панталони и леки, изкусно изработени полуботушки. Оглеждаха внимателно стаята, която служеше едновременно за всекидневна и работилница. Особен интерес проявяваха сякаш към неговите машини, инструменти и измервателни прибори, и най-вече към чертежите, които се намираха по стените и върху масата, но разочарованите им физиономии издаваха, че са очаквали нещо повече.

— Виж какво, Вайслингер, можеш ли да ни покажеш някое от твоите творения? — попита единият от господата и напразно се помъчи да прикрие недоволството си.

— Ама разбира се! — рече майсторът, сгъна грижливо чертежите, махна от масата инструментите и постави на нея един от инкрустираните си часовници-играчки. Нави го и остави пружината му да се развие докрай, после взе още един и още един, чиито прости мелодии се смесиха в пъстър и весел звънтеж. После взе една танцуваща фигурка с подвижни крайници. Майсторът я нави и я постави между часовниците. Пружината ѝ се развиваше с бръмчене и тя тромаво се въртеше на масата.

Господата очевидно не показваха особен интерес към тези демонстрации; те търсеха с очи наоколо, вдигаха рамене, разменяха си крадешком погледи и се преструваха на много внимателни, когато Вайслингер ги погледнеше въпросително. Изведнъж единият забележа голям стоящ часовник, който заемаше един от ъглите на стаята. Беше великолепно творение с рисуван циферблат, с прекрасна кутия с дърворезба от скъпо тъмно дърво, с изписани порцеланови тежести, окачени на тънки синджири, и с изящно инкрустирано махало, на което личеше еклиптиката с алегоричните изображения на зодиакалните знаци.

— Ти ли си правил и този часовник?

— Да, ваша милост. Харесва ли ви?

— Красив е, но не върви вярно.

— Така е, ваша милост. Това е странна история. Няма да ми повярвате, но той трябва да върви погрешно.

— Как така?

— О, това е дълга история, която сигурно ще ви се стори скучна.

— Ни най-малко!

— Е, добре, щом като искате да я чуете... Моля, седнете! Ето каква е работата. Веднъж при мене дойде някакъв господин, полски граф, който дълги години живял в Севиля и Сарагоса. Връщаше се в родината си и като минавал през нашите земи, чул за мене и ме намерил. Разгледа моите часовници и играла, инструментите и измервателните ми прибори и, изглежда, доста разбираше от този занаят, доколкото можах да схвана от точните му и компетентни въпроси, макар че когато го попитах, той отрече. С една реч той очевидно остана доволен от нещата, които му показах, и ми заръча да му изработя един часовник. Няма нищо по-лесно от това, рекох си аз, но скоро щях да разбера, че се заблуждавам. Защото той носеше със себе си подробни планове за този часовник, по които трябваше да бъде изработен и които беше откупил от един евреин в Севиля за много пари. Изпърво всичко изглеждаше просто, но скоро се натъкнах на затруднения. Колкото повече вниквах в чертежа, толкова пообъркана ми се струваше механиката, и аз започнах все повече да се съмнявам дали причудливият инструмент, който трябваше да бъде създаден по тези скици, изобщо ще може да функционира. Към плановете бяха приложени описания с арабско писмо. Чужденецът, който също не владееше арабски, бе накарал споменатия евреин да му ги преведе на испански; самият той ги беше превел на родния си език и ги бе надраскал в полето на старите пергаменти. Минаха часове и дни, докато ги напишем на немски език, но както нему, така и на мене смисълът на тези описания си остана напълно непонятен — трудно можехме да предположим, че те представляват указание за изработването на часовника, макар положително да бяха замислени като такова; та те бяха още по-объркани от чертежите, и на всичко отгоре бяха написани на някакъв цветист език, който говореше за цветя, за благовония и непознати подправки, за чужди морета и далечни земи, за ангели и демони — а на нас ни трябваша сведения за метали и тежини, за винчета и пружини, за нарезни и разтегателни сили, за баланси и махови амплитуди! Бях объркан, накрая се отчаях и исках да откажа поръчката, но непознатият господин ми осигури царско възнаграждение дори и в случая, че не успея да направя часовника, и част от него незабавно постави пред мене на масата, за да набавя материалите и нужните инструменти. Аз още се колебаех, но той ме помоли най-горещо, увеличи предложената сума, настоя поне

да опитам. Най-подир се съгласих и се залових за работа. Нужни ми бяха цели седмици, за да набавя материали в тези лоши времена, защото ми трябваше само най-отбраната стока; поръчах да ми изготвят скицата на циферблат, разделен на шестнадесет часа, сякаш трябваше да показва някакво чуждо време; пребродих страната, за да намеря майстор, който да изработи кутията точно по определените размери, и когато най-сетне го открих, заедно изминахме доста път, докато намерим подходящо дърво и го купим — и всичко това ставаше в суматохата на войната и с големи мъки, тъй като никога не знаехме дали изобщо ще зърнем слънцето на утрешния ден.

Ала всевишният — слава нему! — не вдигна десница от мен и делото, с което се бях захванал и което въпреки всичките трудности доби днешното си лице, каквото е сега пред вас. Вложих в него три години работа и когато най-подир го завърших, противно на очакванията ми часовникът заработи и изпълни душата ми с радост. Но как само работеше! Съгласно проекта часовникът трябваше да има пет стрелки и никоя от тях да не върви по своята орбита с една и съща скорост. Можеха да се измерват най-различни позиции и интервали, но не и часовете на деня. Тази работа трябва да е била измислена от някой див варварин, за да мери мрачното време на душата си, прокълнатата в чистилището. Това е нещо нехристиянско и сатанинско, което сочи вечността на преизподнята и всеки път, когато камбаните ударят за вечерня, стрелките му сочат все различни посоки. Но виждам, че скучаете, господа. Простете моята приказливост, нали знаете, че при мен рядко идват хора.

— Кой ти възложи тази поръчка? — запита един от чужденците.

— Нали ви казах, един полски граф. Никога не узнах името му. Посети ме още веднъж, когато почти привършвах работата по часовника, мъдрува дълго над някакви чертежи, без да отрони нито дума, разгледа внимателно движението на стрелките, измери разположението им с пергел и връвчица, прослуша хода на механизма, записа си нещо в едно тефтерче и все пъшкаше, клатеше глава, изглеждаше недоволен, сетне отново го обземаше радостна изненада, после пак се замисляше, следеше с очи люлеенето на махалото, вслушваше се внимателно в безразборното тиктакане на механиката, което непрекъснато променяше ритъма си, понякога беше бавно, сякаш самото време се отронваше, а после отново забързваше като тропот от

копитата на галопиращи коне — и не казваше нищо. Понечех ли да го запитам, той ме прекъсваше насред думата с гневно движение на ръката, поставяше пръст на устните си, повеляваше ми да мълча и сякаш се вслушваше с извънмерно напрежение, тъй че аз — простете рязката ми оценка — лека-полека започнах да се съмнявам в разсъдъка му. Когато си тръгна, той остави на масата кесия със златни монети. Благодарих му с поклони до земята, защото в кесията имаше много повече от сумата, която ми бе обещал в началото. Той дружески ме потупа по рамото, каза, че скоро ще прати да вземат часовника, но аз вече не го видях.

Господ знае къде ли може да е изчезнал и защо. Може би все пак не е бил доволен от работата ми, може да е очаквал повече. Откъде да го знам! Никога не ми е казал поне една насърчителна дума, която — признавам си това направо — с радост бих изслушал след целия този усилен труд, понеже бях дал всичко от себе си, за да изпълня поръчката му така, че да остане доволен. Но кой знае, може би ужасната война е сложила край на живота му, нека бог бъде милостив към бедната му душа. Времената са ужасни. Но какви ги разправям? Милостиви господа, та вие знаете не по-зле от мене как живеем. Дано бог бъде милосърден към нас и пожелае най-сетне да въдвори мир. Простете ми заради напредналата ми възраст, ако отново се разбъбрих.

— Пазиш ли още чертежите, Вайслингер?

— Не, при второто си посещение полякът си ги прибра. Часовникът беше почти готов, така че те вече не ми трябваша. Освен това не ми се щеше да ги държа в къщи. Както вече имах възможност да ви кажа, те бяха твърде ценни.

— С други думи не знаеш нищо за произхода и местонахождението на човека, който ти е възложил поръчките, така ли? — отново запита единият от чужденците.

— За съжаление не, иначе сам бих го потърсил. Часовникът е при мен вече втора година. Само ми заема място, а аз не мога нито да го продам, нито да го подаря, нито пък да го преработя или строша, защото не е мой. Лека-полека го намразвам, често хвърлям върху му парче плат, за да не го гледам, оставям механизмът му да се развърти докрай, ала тишината, която излъчва, е още по-страшна, отколкото безумното му тиктакане, така че отново го навивам. Само дето

междувременно магнах три от стрелките и поставих нормален циферблат. Инак просто не се издържа!

— Е, какво, Колинс, бива си я тая историйка, а?

— Безусловно, ваше величество. Аз бях цял слух.

— Защо не проучихте по-подробно тази работа с часовника?

— Сметнах този дяволски времеизмервател за рожба на някой болен мозък, заради която не си струваше да си губим времето.

— О, уверявам ви, щяхте, да узнаете нещо твърде изненадващо! Тук тайната на темпоралната пломба се намираше под носа ви. И ако не бяхте зарязали работата... Впрочем дали ви е известно, че часовникът с махало е изработен от Хюйгенс чак през хиляда шестстотин петдесет и седма година и още през същата година той получава патент за него в Генералните щати?^[4] Хората ви изобщо не забелязаха този анахронизъм. *Те не се учудиха.* Това беше за Вайслингер потвърждение, че хората пред него не са негови съвременници.

— Ваше величество, аз съм глупак.

— Е, не се ядосвайте толкова, Колинс! — засмя се кралят. — Правилно съм ви преценил. Вие също не разбирате от метафизика и болна логика, от тайните на Ориента и от мистериозни чужденци. Впрочем този полски граф беше произволно измислен, но подхождаше добре на останалото, нали?

— Несъмнено, ваше величество.

— Но нека продължа, още не съм свършил.

— Изгарям от нетърпение да узная, ваше величество, как ще се развърже възелът на събитията.

— О, може би ще бъдете до известна степен разочарован. Недейте очаква прекалено много. Ако искате да знаете, всичко е съвсем просто. Та тези двама чужденци, посетили майстора Вайслингер в късна доба и изслушали приказките му с все по-голямо отегчение, накрая купили от него една от механичните кукли и две други играчки, възнаградил го богато и се сбогували любезно, ала със зле прикрито разочарование. И след като се подкрепили малко в „Червен вол“, те продължили пътя си, макар че отдавна преваляло полунощ. Вайслингер не свалил поглед от каретата, докато не завила зад ъгъла и не изтрополила извън града. После затворил отново

кепенците си и доволен потъркал ръце, сякаш бил свършил някаква добра работа. Духнал свещта и си легнал.

— Колинс, куклата още ли е при вас?

— Разбира се, ваше величество, но ако позволите да забележа, тя няма почти никаква стойност. Изследвахме я най-подробно. Фигурата се привежда в движение от примитивен пружинен механизъм, благодарение на който се движи в кръг.

— Ах, моят добър Колинс преценява нещата само по техните двигатели и по възможностите им за придвижване... Е, може би имате право, в това отношение тя не представлява кой знае какво, но все пак е хубава играчка, която би могла да възрадва немалко люде и в наши дни. Личи си ръчната изработка, всяко винтче е правено на струг.

— Няма съмнение, че е интересна, ваше величество, но далеч не толкова, колкото фигурката, която в момента държите в ръка.

— Да, тук сте прав. Техниката става все по-съвършена.

— И тя ли е дело на Вайслингер?

Без да отговори на въпроса му, кралят се приведе напред и внимателно постави куклата на пода. Тя направи няколко предпазливи стъпки и завъртания, за да провери дали повърхността е достатъчно гладка, после извърши няколко изкусни пируета, скочи чевръсто във въздуха, падна пак на краката си и с дълбок поклон показа, че представлението ѝ е свършило. Министърът кимна възхитен, а кралят сякаш беше потънал в размисъл, но внезапно се извърна към Колинс.

— Докъде бях стигнал?

— През същата вечер, ваше величество, онзи майстор...

— Да, да, спомних си. И така, слушайте по-нататък!

Беше вечер. Нощният пазач току-що бе известил единадесетия час и бе отминал надолу по улицата, когато една карета, теглена от два охранени коня, зави иззад ъгъла, изтрополи по настилката на пазарския площад и спря пред странноприемницата „Червен вол“, точно срещу къщата на майстора, който изработваше кукли. Самият той беше приближил до прозореца и бе открянал съвсем малко кепенците му; взираше се навън, за да разпознае пътниците, смутили среднощния покой. Съдържателят на „Червен вол“ бе излязъл на прага, за да посрещне важните гости, но трябваше да установи с изненада, че

от каретата не слиза никой. Кочияшът също нямаше намерение да слиза от капрата и когато стопанинът му зададе някакъв въпрос, той обясни с жестове, че не разбира местния език. Стопанинът постоя още малко нерешително, сетне вдигна рамене, прибра се и заключи вратата. Вайслингер обаче остана на мястото си, без да изпуска от погледа си каретата. На прозорците ѝ имаше завески, но когато очите му свикнаха с тъмнината, той забеляза, че някой е повдигнал леко завеската и също така внимателно наблюдава къщата му. Времето течеше. Вайслингер не мърдаше от поста си, онези срещу него — също. Най-сетне чуждият наблюдател си запали цигара.

— Глупак! — промърмори Вайслингер и внимателно затвори кепенците. Той дори и не погледна навън, когато след около час каретата отново потегли и изтрополи извън града. Отдавна си беше легнал.

— Какво мислите за тази вариация, Колинс?

— Непростима грешка, ваше величество — цигара през седемнадесети век! Признавам се за победен. Това е недопустимо за когото и да било от патрула. Предавам се.

— Полека, полека, Колинс! Оставете ме да си помисля нещо. Докъде бях стигнал?

— През същата вечер, ваше величество, онзи майстор.

— Да, да, спомних си. И така, слушайте по-нататък!

Беше вечер. Нощният пазач току-що бе известил единадесетия час и бе отминал надолу по улицата, когато една карета, теглена от два охранени коня, зави иззад ъгъла, изтрополи по настилката на пазарския площад и спря пред странноприемницата „Червен вол“, точно срещу къщата на майстора, който изработваше кукли. Самият той беше приближил до прозореца и бе открехнал съвсем малко кепенците му; взираше се навън, за да разпознае пътниците, смутили нощния покой, и видя, че от каретата слязоха двама мъже и завързаха разговор със съдържателя на „Червен вол“, който бе излязъл на прага, за да посрещне важните гости и да ги въведе в странноприемницата. Но двамата чужденци очевидно не възнамеряваха да влизат вътре и да се възползват от услугите му, а заприказваха с него на самия праг. Изглежда, че имаха доста въпроси и комай търсеха някого в града, защото на няколко пъти стопанинът посочи насреща, към къщата на

майстора, като кимаше утвърдително. Чужденците също така погледнаха неведнъж към нея и се озърнаха, за да изучат добре площада и околната обстановка. Сетне се сбогуваха със съдържателя, пъхнаха в ръката му една златна монета и се упътиха право към къщата насреща.

В този миг майсторът нави пружината на една от своите кукли и я постави на перваза на прозореца си. Фигурката чевръсто се спусна по стената на къщата и хукна през площада. Единият от чужденците я забеляза и подвижна нещо на другия. Двамата се вцепениха и напрегнато се взряха в тъмнината. Внезапно единият направи огромен скок и се хвърли към бягащата фигура, но тя му се изплъзна. Тогава другият извади някакво оръжие, подобно на пистолет, от чието дуло засвистяха огнени лъчи по посока на механизма, но той тичаше на зигзаг през площада и все оставаше невредим, макар че следваха изстрел след изстрел. Дългите сини огнени езици, които бълваше оръжието, облизваха фасадите и стълбищата на околните къщи и оставяха с леко припламване резки по тях. Пазарският площад бе озарен от призрачна светлина, а съскането, свистенето и пукането многократно се увеличаваха от ехото и изпълваха с адски трясък и шум съседните улици.

Тази суетня явно забавляваше Вайслингер, който, застанал на прозореца, се държеше за корема от смях.

— Селяндури! — говореше той. — Глупаци! Юначаги с лазерни пистолети! Добре ви наредих, ха-ха-ха!

Суетнята бе нараснала още повече и се бе превърнала в истински уличен бой. Скоро се чуха уплашени викове. Шумотевицата бе събудила жителите на околните къщи и сега те боязливо търсеха причината за нея. Навсякъде се разтваряха кепенци, които отново се затръшваха с вик на ужас, когато сънените хора видеха страшната престрелка; по пазарския площад. Смятаха, че ги нападат разбойници, дори че в градчето нахлуват войски, които според всички жители трябваше да бъдат далеч оттук, а и сумрачната светлина не позволяваше да се види целта на изстрелите. Междувременно се бе случило и друго странно нещо. От каретата, която бе направена за четирима души и би могла да побере най-много шестима, вече бяха наизскачали петнадесет или двадесет човека, които, пръснати из целия площад, се бяха впуснали в бясна гонитба след механичната играчка. С

непрекъснатите си изстрели те образуваха истински фойерверк, а разперените им пелерини ги правеха да приличат на тайнствено ято от огромни нощни пеперуди, литнало над площада и над чешмата в центъра му. Страховитата гледка стана причина гражданите, стреснати от мирния им сън, тозчас да залостят всички врати и прозорци и незабавно да напъхат ценните си вещи във всевъзможни скришни места.

Единствено майсторът не помръдна от своя прозорец и гледаше, развеселен, бъркотията, на площада, дори сам я насърчаваше с подвиквания през смях, макар никой да не ги чуваше във всеобщата глъчка. Най-после на един от стрелците се удаде да улучи бягащата кукла, тя експлодира и частите ѝ се пръснаха по настилката. Сега пък започна трескаво търсене на останките. Цялата дружина от облечени в тъмни дрехи лица се впусна към тях, припламваха и угасваха светлини, мъжете пълзяха по земята, за да не пропуснат макар и едно винтче. Всичко това наподобяваше боричкането на група псета, на които някой е подхвърлил малко кокали.

Най-после всеки камък от настилката беше проучен най-внимателно и странните хора започнаха да се качват в своето возило. Те бяха много и каретата здравата се люшкеше, вътре в нея се святкаше и гърмеше, докато най-сетне и двадесетимата изчезнаха там, откъдето бяха дошли, и конете, с мъка удържани досега от четирима души, защото изстрелите ги плашеха и те непрекъснато се вдигаха на задните си крака и ровеха с копита, препуснаха в галоп, изпод тях захвърчаха искри, каретата се поднесе встрани и едва не се обърна, когато зави зад ъгъла и напусна града в бесен бяг.

Когато навън всичко се успокои, най-безстрашните се осмелиха да излязат от домовете си, като боязливо се оглеждаха. Хората водеха шумни спорове за случилото се през нощта, питаха се срещу кого ли е било насочено нападението, какви са били дръзките му извършители, какви щети са нанесени, какъв е този странен мирис на изгоряло и още много, много неща, но установиха, че щети не са нанесени никому и че ничий имот не е нито повреден, нито пък отвлечен. Така на първо време не се стигна до друго заключение, освен до това, че пукотевицата е била причинена от най-малко сто тежковъоръжени човека, появили се ненадейно и също тъй ненадейно, изчезнали,

защото храбрата намеса на бойките и безстрашни граждани ги е накарала да си плюят на петите.

Нощният пазач събщи, че имал намерение да се хвърли самопожертвователно срещу галопиращите коне и да улови юздите им, но после решил, че ще е по-добре да се въздържа, за да не допусне евентуална безсмислена жертва и да не лиши града от услугите си. Затова той оставил животните да прелетят като бесни покрай него и се задоволил само с едно гръмко и отчетливо „Стой!“, но кочияшът, който шибал конете като побъркан и приличал на самия сатана, пренебрегнал заповедта му.

Още дълго обсъждаха случката на светлината на факлите и се разотидоха едва когато настъпи утрото и кръчмарят се умори да пълни стаканите и да ги продава на ожаднелите хора от татък улицата, които стояха до пазарската чешма и празнуваха своята победа.

След няколко дни и след няколко вечери, преминали в разисквания из кръчмите, вземайки под внимание и мнението на духовенството, което прояви жив интерес към случилото се, жителите на градчето стигнаха до единодушното заключение, че са били посетени от някакво творение на дявола, което вероятно представляваше лошо предзнаменование; някои дори смятаха, че по този начин е трябвало да бъде предупреден стопанинът на „Червен вол“, който бе придобил лошия навик да пълни стаканите все по-малко, пък и виното и бирата му добиваха все по-воднист вкус. Този слух бързо се разпространи и стигна до ушите на кръчмаря. Поличбата от гръм и мълнии пред странноприемницата му го накара да се замисли и за всеобщо удовлетворение всички много скоро забелязаха, че той я е взел присърце и вече не дава на клиентите си повод за оплакване в това отношение, поне на първо време.

А майсторът на кукли каза, че не знае нищо за нощните събития. Той твърдеше, че е спял дълбоко и не е успял да чуе олелията, макар тя да бе станала току пред прозореца му.

Когато съдържателят на „Червен вол“, опитвайки се да заглуши одумките по негов адрес, събщи на хората, че чужденците от каретата в същност са разпитвали за Вайслингер, майсторът отвърна с усмивка, че кръчмарят прави жалък опит да се оправдае, като прехвърли вината на друг, и че той, Вайслингер, няма нищо общо с тези смутители на покоя, че и не иска да има нищо общо с подобна паплач, и че

разбойниците са поднесли почитанията си най-напред именно на кръчмаря и са посетили първо него, както е известно на всички и както самият той си е признал.

Спорът бе спечелен от Вайслингер, защото съумя да постави натясно кръчмаря чрез мъдростта и остроумието си, и последният предпочете да не повдига повече този въпрос и не отрони нито дума за цялата история.

— Какво ще кажете за тази версия, Колинс?

— Лошо си свърших работата, ваше величество, много лошо...

— Като стадо слонове в магазин за порцелан. Защо беше нужна подобна шумна акция? Та вие изпратихте там цял полк! Имаште късмет, че хората от оная епоха са твърде суеверни; я си представете същото в двадесети или двадесет и първи век? Интервенции от подобен размер там дори могат да предизвикат война. Поне имаште ли някаква полза?

— Ползата не беше голяма, ваше величество. Куклата наистина беше несравнимо по-сложно конструирана от онази, която бяхме купили от Вайслингер, бих казал дори, че за техническия стандарт на онова време тя беше едва ли не невероятно сложна, което естествено даде храна на подозрението ни, но, от друга страна, механизмът ѝ не се отличаваше с нищо тайнствено. Макар че не можахме да я реконструираме напълно по събраните останки, липсваха каквито и да било следи от електроника, тя сигурно бе изработена на чисто механична основа. Но сега на мене почти ми се струва, че онзи майстор е искал да ни погоди номер, а ние тозчас сме се хванали на въдицата. Той отдавна е знаел, че ние не сме от неговата епоха. Но, ваше величество, не мога да си обясня как такова нещо може да мине през ума на един човек от седемнадесети век?

Кралят се засмя:

— Припомнете си анахронизма с махаловия часовник! И недейте подценява човешката фантазия! Идеята за възможността човек да се движи във времето със сигурност е по-стара, отколкото си мислите.

— Може и така да е... Това трябва да се проучи — каза министърът.

— Ама че работа, а? Някакъв си нищо и никакъв механик от седемнадесети век погажда номер на моя Колинс! Дали не е време да

ви пратя в пенсия?

— Моля за кралското ви великодушие, ваше величество. Поискахме да отстраним фрактурата, но не беше възможно.

Потънал в срам, министърът гледаше към пода.

Куклата се опита да ходи на ръце, което веднага ѝ се удаде.

Лицето на краля се озари от доволна усмивка.

— Не беше възможно? Тъй, тъй... Я виж ти! Значи не беше възможно?

— Не, ваше величество. Това беше последната ни възможност за... хм, успешна интервенция, всичко друго бе осуетено от ВАЙС. Пломбата изведнъж се задвижи. Дори се наложи да изоставим някои важни прибори в Оперативна база номер 7...

— И темпорални огледала ли?

— Да, и темпорални огледала. Трябваше да напуснем базата през глава. Патрулиращите ни съобщиха, че пломбата застрашително нараства в посока към нас.

— Хм..., и изненадва ли ви това? — попита кралят. — Можеше да се стигне до фатална фрактура. Представете си, че при онази дивашка стрелба някой бъдеше ранен или дори убит? Представете си последиците! Това би обърнало с главата надолу цялата ни история. ВАЙС е бил принуден да се намеси, в противен случай хората ви щяха да извършат непоправими глупости.

— Извинете ме, ваше величество, но работата беше важна, дори извънредно важна, понеже тук за пръв път се появяваше една от онези тайнствени кукли, няхаме време, а на мене изрично ми бе възложено...

— Но като шеф на службата за сигурност на процесите, които протичат във времето, вие би трябвало да сте наясно за всички последици от интервенциите. Нали затова сте преминали през специално обучение?

— Ваше величество е свършено прав. Проявих небрежност.

Сломеният Колинс не вдигаше поглед от върховете на обущата си.

— Е, не се притеснявайте толкова! В края на краищата не се случи нищо непоправимо — засмя се кралят.

— Ваше величество благоволява да се смее?

— Да! Тъкмо си представих как двадесет човека се натикват в каретата. Вътре сигурно бяхте инсталирали някакъв прибор, нали?

— Тъй вярно, ваше величество. Едно от темпоралните огледала на Оперативна база номер 7.

Замълчаха и се загледаха в куклата. Тя танцуваше на ръце, после се преметна на крака, после пак на ръце, като; правеше салто след салто.

— Докъде бях стигнал?

— През същата вечер, ваше величество, онзи майстор...

— Да, да, спомних си. И така, слушайте по-нататък!

Беше вечер. Нощният пазач току-що бе известил единадесетия час и бе отминал надолу по улицата, когато една карета, теглена от два охранени коня, зави иззад ъгъла, изтрополи по настилката на пазарския площад и спря пред странноприемницата „Червен вол“, точно срещу къщата на майстора, който изработваше кукли. Самият той беше приближил до прозореца и бе открянал съвсем малко кепенците му; взираше се навън, за да разпознае пътниците, смутили среднощния покой. Съдържателят на „Червен вол“ бе излязъл на прага, за да посрещне важните гости и да ги въведе в странноприемницата, но трябваше да установи с изненада, че от каретата не слиза никой. Кочияшът също нямаше намерение да слиза от капрата и когато стопанинът му зададе някакъв въпрос, той обясни с жестове, че не разбира местния език. Ала кръчмарят не се предаде. Правейки най-различни знаци, той попита кочияша дали не е гладен или жаден. Последният изпърво се поколеба, но сетне кимна, привърза здраво юздите, дръпна спирачката и слезе от капрата си. Кръчмарят направи въпросителен жест по посока на каретата. Чужденецът поклати глава и отвори вратичката ѝ. Вътре нямаше никой. Стопанинът го подкани да влязат в странноприемницата, ала кочияшът се направи, че иска да се поразтърче малко, улиса се около конете, сложи им торби с овес, прегледа още веднъж возилото си, свали черната си наметка, изтърси я, за да махне праха от дългото пътуване по лошите друмища, после я обърна със светлата подплата навън и покри с нея раменете си. Чак тогава последва кръчмаря в „Червен вол“, за да се подкрепи там.

Майсторът бе проследил всичко това с огромно напрежение; първоначалният му страх скоро се бе сменил с нарастващо доволство.

Веднага след като чужденецът влезе в странноприемницата, той се залови за работа. Това, което направи, беше странно. Отвори със специални инструменти огромния стоящ часовник до стената, махна стрелките му, откачи циферблата, смени някои части, свърза няколко жици една с друга, постави нов циферблат, сложи пет стрелки в най-различни позиции, измери ъглите между тях, коригира разположението им, отново направи измервания, пусна часовника да работи разхлаби или затегна по някое винтче на различни места, вслуша се в безразборното тиктакане, проследи движението на стрелките, направи нови промени, докато към тиктакането се прибави и леко скриптене. Вайслингер предпазливо докосна с крайчеца на пръстите си някои от жичните връзки, те започнаха да се загреват, да се нажежават с тъмен цвят, сиреч по тях минаваше ток, което пък показваше, че той се бе включил в енергийните източници по линията на времето. В пространството около часовника се чу пукот. По протежение на жиците започнаха да пробягват искри, които изпълниха стаята със загадъчна светлина. Сега скриптенето бе станало толкова шумно, че заглушаваше тиктакането на часовниковия механизъм. Вайслингер остави инструментите, избърса потта от челото си и се облегна с въздишка назад.

— Успях! — рече той. — Поне има подобен вид.

Сетне духна свещта и отново се приближи до прозореца. Наложил се да чака повече от час, докато чужденецът напусне странноприемницата. Изглежда, добре си беше подложил, защото се клатушкаше леко, а самият кръчмар го провождаше до вратата.

— Ехееей! — викна той по посока на Вайслингер и махна с ръка.

Майсторът поклати глава и каза:

— Почакай, ще те науча аз!

Кръчмарят помогна на кочияша да отвърже торбите с овес, да ги натовари отново в багажника и да се покатери на капрата.

— Ехееей! — отново се провикна той и размаха ръце.

После каза:

— Дий! — и изплющя с камшика си, ала толкова несръчно, че едва не шибна кръчмаря. Каретата потегли и бавно изтрополи извън града, макар отдавна да минаваше полунощ.

Вайслингер я проследи, докато тя изчезна от погледа му. После извади от едно скривалище малка, изящно изработена кукла, прегледа

я грижливо за последен път и я приведе в движение. Фигурката сякаш се пробуди и протегна крайниците си. А той хвана малката гладка главичка с палеца и показалеца си и прошепна:

— Ти ще успееш. Ще преживееш хилядолетия и ще ми дадеш знак. Сега го знам.

И постави механизма на перваза, пред себе си. Малката фигурка внимателно започна да проучва обстановката.

— Хайде, тръгвай! — леко я побутна майсторът. С един скок куклата се озова на улицата, пробяга като сянка по настилката и изчезна в мрака. Вайслингер затвори кепенците, залости ги и си легна.

— Какво ще кажете за тази версия, Колинс?

— Позволете да си призная, ваше величество, но до днес тя ми беше непозната.

— Не се съмнявам, но уверявам ви, че тепърва ще се запознаете с нея.

— По какъв начин, ваше величество?

— Проявете търпение, все още не сме свършили. За да опишем историята с всичките ѝ подробности, ще трябва да я инсценираме.

— И мене ли имате пред вид, ваше величество?

— Да, Колинс, много добре чухте. Ние двамата ще трябва да я инсценираме.

— Но как да разбирам това?

— Много е просто, и аз съм убеден, че ще разберете всичко.

— Мога ли да се осмеля да ви задам един въпрос, ваше величество?

— Разбира се.

— Куклата, изпратена онази нощ от Вайслингер, същата ли е, с която вие благоволявате да си играете сега?

— Да, Колинс. Същата е. На възраст няколко хиляди години и при все това напълно запазена. Разгледайте я на спокойствие.

Фигурката, която сякаш бе разбрала последните думи на краля, скочи на ръката на министъра, улови се за рамото му и го погледна.

— Позволявам си да забележа, ваше величество, тя наистина е прекрасна.

— Нали?! Но докъде бях стигнал, Колинс?

— През същата вечер, ваше величество, онзи майстор.

— Да, да, спомних си. И така, слушайте по-нататък!

Беше вечер. Нощният пазач току-що бе известил единадесетия час и бе отминал надолу по улицата, когато една карета, теглена от два охранени коня, зави иззад ъгъла, изтрополи по настилката на пазарския площад и спря пред странноприемницата „Червен вол“, точно срещу къщата на майстора, който изработваше кукли. Самият той беше приближил до прозореца и бе открехнал съвсем малко кепенците му; взираше се навън, за да разпознае пътниците, смутили среднощния покой. Съдържателят на „Червен вол“ бе излязъл на прага, за да посрещне важните гости, но трябваше да установи с изненада, че от каретата не слиза никой. Кочияшът също нямаше намерение да слиза от капрата и когато стопанинът му зададе някакъв въпрос, той обясни с жестове, че не разбира местния език. Стопанинът постоя още малко нерешително, сетне вдигна рамене, прибра се и заключи вратата. Вайслингер обаче остана на мястото си, без да изпуска от погледа си каретата. На прозорците ѝ имаше завески, но когато очите му свикнаха с тъмнината, той забеляза, че вътрешността ѝ е озарена от слаба, мъждива, трепкаща светлина. Вайслингер си отдъхна с облекчение, но известно време не се случи каквото и да било. Кочияшът седеше неподвижен и замислен на капрата, беше привързал юздите и дръпнал спирачката. Конете леко пръхтяха, потъркваха се в ока и подрънкваха със сбруите си. Времето течеше. Най-сетне човекът на капрата се размърда и слезе, направи се, че иска да се поразтъпче малко, улиса се около конете, свали черната си наметка, изтърси я, за да махне праха от дългото пътуване по лошите друмища, после я обърна със светлата подплата навън и покри с нея раменете си. След това пристъпи към каретата и открехна леко вратичката ѝ. От нея изскочи малка фигурка, пробяга като сянка през площада право към къщата на майстора, изкачи се с един скок на перваза, вдигна малкото си метално лице към Вайслингер и направи дълбок поклон.

Майсторът затвори кепенците и махна резето от къщната врата. Огледа внимателно пазарския площад, вслуша се дали не иде някой окъснял пешеходец или нощният пазач не се приближава, докато прави обиколката си, но никой не се появи. Само откъм „Червен вол“ долиташе приглушен шум — там неколцина граждани още пиеха бира и убиваха времето си в игра на карти. Инак беше спокойно. Чешмата

на пазара шуртеше, а конете, впрегнати в каретата, биеха с копита по камъните и леко пръхтяха. Не се виждаше жива душа. Тишината на нощта се бе възцарила над целия град. Войната беше далече.

Тогава Вайслингер даде знак на кочияша.

Последният незабавно отвори вратичката, наведе се вътре и измъкна някакъв дълъг и очевидно тежък вързоп, с мъка го качи на рамото си и се заклатушка към къщата на майстора, който побърза да го посрещне и да му помогне.

— Кой сте вие, чужденецо? — попита майсторът шепнешком.

— Аз съм ВАЙС — също така тихо отвърна човекът. — Благодаря ви, че ми помагате да го внесем. Дяволски тежко е.

Вързопът представляваше човек, който беше мъртъв или пък в несвяст. Внесоха го заедно в къщата и внимателно го положиха на кревата.

— Мъртъв ли е? — угрижено попита Вайслингер.

— Не, само е в безсъзнание. Скоро ще се събуди.

Чужденецът дишаше тежко.

— Ама дяволски тежи този... хм, момък. Накара ме да се изпотя целият. Остарявам.

— Успешно ли мина всичко? — запитва Вайслингер.

— Да, както виждате.

— Как успяхте?

— За това ще поговорим по-късно.

Чужденецът, настояваше да побързат. Вайслингер се извърна към човека на кревата и разгледа лицето му.

— Здравата се е охранил! — засмя се той и започна да променя външността си: свали перуката, махна подрязаната си сива брада и с няколко сръчни движения преобрази лицето си така, че съвсем заприлича на човека, който лежеше в несвяст.

— Готово ли е? — попита кочияшът.

— Момент — каза Вайслингер, нави на руло чертежите, които висяха по стените или лежаха върху масата, скъса ги и ги хвърли в огъня. После взе един чук и пристъпи към стоящия часовник.

— Ама... — обади се чужденецът колебливо, — извинете, че ви задавам такъв въпрос, но никакъв шанс ли няма да му оставите?

— А аз да не би да съм имал някакви шансове? — попита Вайслингер и изпитателно погледна чужденеца. Сетне замахна и

халоса часовника с тежкия чук. Пръснаха се парчета стъкло, скъпата кутия се строши. При втория удар се чу звук от метал, махалото взе да трака, а стрелките се завъртяха още по-бързо. След третия удар часовникът спря. Вайслингер отново замахна, но все пак задържа ръката си.

— Имате право — рече тон. — Ще бъде жалко за часовника, толкова труд съм вложил в него. С малко повече сръчност ще може да се поправи. Ще му оставим инструментите. Може да го продаде, ако се намерят желаещи. Дори за самия материал може да пипне хубави парички. Но продаде ли го, ще съжالياва, понеже във всички случаи ще го продаде на по-лоша цена, отколкото струва в действителност. Стига, разбира се, изобщо да успее да го поправи.

— Да, така е — съгласи се чужденецът.

— Готов съм — каза Вайслингер.

— Вземете моята наметка — каза кочияшът и я свали от себе си. Майсторът на кукли покри с нея раменете си.

— Не така — поправи го чужденецът. — Обърнете светлата страна навътре.

Вайслингер го послуша. Другата страна беше тъмна.

— Хайде, побързайте! Вече се събужда — настоя късният посетител.

Човекът на кревата се размърда и простена. Вайслингер хвърли последен поглед към работилницата си, в която толкова години бе живял и в която бе прекарал не един угрижен час между надеждата и отчаянието, не една нощ на размисъл между съня и будуването, в които бе обмислял и изчислявал фантастичните си проекти и бе кроил и чертал планове на светлината на лампата чак до първи петли, и зиме, и лете, надвесен над работната си маса, бе съумял да конструира с най-примитивни инструменти и материали механизми, за чиято прецизност колегите му не биха могли и да подозират, и то с непрекъснатата готовност да скочи и погледне през прозореца, разкъсван от страха и надеждата, когато в градчето дойдеха чужди пътници и отседнеха в „Червен вол“, защото не знаеше дали вече не са по следите му, за да го унищожат или най-малкото да повредят творенията му.

Вайслингер се извърна, махна на куклата, която скочи върху ръката му, и последва чужденеца, застанал вече нетърпеливо до каретата, чиято вратичка държеше.

— Не, ще седна до вас на капрата. Горя от нетърпение да узная как мина всичко.

— Така да бъде — рече кочияшът и му помогна да се настани горе. Каретата потегли, изтрополи по настилката и въпреки спокойния си ход, не след дълго беше вече извън града. Месечината се показа. Нощният въздух беше прохладен и благотворен.

— Е, хайде, разказвайте вече, чужденецо — подкани Вайслингер.

— Ето каква е работата — подхвана кочияшът. — Сега ще трябва да се нагодите към една ситуация и да играете точно ролята, която ще ви опиша. Трябва много да внимавате, защото всяка подробност е от значение.

После чужденецът разказва дълго, като инструктира съвсем точно Вайслингер за начина, по който трябва да се държи, за това какво трябва да говори, какви жестове трябва да има и още много други неща. Майсторът зададе много въпроси, на които събеседникът му отговори съвсем изчерпателно. Той току-що бе приключил своите обяснения и описания, когато стигнаха до някакво мрачно, усамотено имение, разположено в обширна гориста местност, из която каретата бе пътувала вече повече от час по тесни и полуобрасли пътища. Спряха. Месечината се бе издигнала по-високо и сипеше студената си светлина върху хлътналите стрехи на обори и плевни, върху разкаляния двор, набразден от дълбоките дири, оставени от колелата на талиги и пълни с вода, проблясваща на лунната светлина, върху занемарените градини, в които плевелите бяха по-високи от стоборите. Всичко изглеждаше мръсно и западнало.

— Това ли е Оперативна база номер 7? — попита Вайслингер.

— Да — отвърна кочияшът.

— Та тя прилича на истинска кочина! — възкликна Вайслингер.

— Това е най-добрата маскировка — възрази кочияшът, докато разпрягаше конете. — Ако някой случайно се заблуди в тази затънтена местност, той поне не бива да получи впечатлението, че може да задигне нещо. Освен това досега тук не са се появявали шпиони, нашите мерки за сигурност бяха доста ефикасни. Но всичко това сега няма значение.

Той сне от конете юздите и мундщците им и като изплющя с камшика, ги пропъди от двора.

— Жалко за хубавите животни — каза Вайслингер.

— Пак ще си намерят стопанин. Нека поне за кратко се наслаждават на свободата.

Двамата заедно претършуваха къщата и навесите, разрушиха всички прибори и подпалиха постройките отвсякъде. Старото изсъхнало дърво пламна като барут, огнените езици се издигнаха с пукот към небосвода и тозчас обхванаха покрива. Покритите със слама навеси горяха като факли в нощния мрак и изсипаха над гората тъмночервен дъжд от искри.

— Тия работи, дето ги вършим, са дяволски опасни — каза Вайслингер.

— Ами, даже е много приятно! — изсмя се кочияшът и хвърли нови подпалки в огъня. Горещината растеше и двамата мъже се прибраха в каретата. Вграденото в нея огледало трепкаше с млечнобяла светлина. Майсторът на кукли се усмихна.

— Готов ли сте? — попита чужденецът.

— Готов съм! — отвърна Вайслингер и взе куклата в ръка. После и двамата минаха един след друг през огледалото.

Тъкмо бяха изчезнали, когато покривът на къщата се сгромоляса с трясък и наоколо се разхвърчаха безброй искри. Целият двор се покри с горящи греди и други дървени части. Огънят се издигаше на повече от сто метра височина и озаряваше тъмната нощ. Няколко минути по-късно една мощна експлозия направи и каретата на трески.

— Какво ще кажете за тази версия на историята, Колинс?

— Тя също ми е неизвестна, ваше величество. Нещо повече, за мене тя е направо необяснима. Наистина цялостната картина вече се оформя, отделните камъчета заемат мястото си в мозайката. Ала някои от тях все липсват, все още има едно празно място. Прав ли съм, ваше величество?

— Разбира се, Колинс. Но и това празно място ще се запълни. Потърпете още малко. Още не съм свършил.

— И така, това беше интервенция от страна на ВАЙС...

— Хм — подсмихна се кралят.

— Не можехме да променим каквото и да било.

— Вече не, Колинс, вече не!

— Така е, ваше величество, вече не... Принуден съм да призная поражението си.

— Недейте така, Колинс! Сега не е време да се предавате. Историята все още не е завършена. Продължавайте да играете, настоявам! И ще настоявам, дори ако трябва да ви заповядам. И така, не ме разочаровайте. Може би ще опитате още един важен ход с мене.

— Просто не зная...

— Трябва грижливо да подреждаме камъче след камъче, за да оформим цялостната картина. Все още нещо липсва.

— Да, ваше величество. Например: каква е тази смяна на местата и с кого? Или пък: каква информация получи този Вайслингер от ВАЙС, стига този кочияш — а аз все още съвсем не съм убеден в това — наистина да е ВАЙС? Какво узна Вайслингер от този чужденец?

— И на него му е била разказана същата история, която и вие току-що чухте. Само че майсторът на кукли е чул и края, така както и вие ще го чуете след малко. Тогава историята с размяната ще ви стане ясна.

— С ваше позволение, ваше величество, аз сякаш предугаждам нещо. Но продължете, за да се уверя в него.

— Имайте търпение, Колинс. Разполагаме с време, с много време. Ще научите всичко.

— Цял съм слух; горя от желание да узная всичко, ваше величество.

— Е, добре... Но тази част от историята е много по-различна. Тя се развива значително по-рано от това, което досега ви разказах.

Преди да продължи, кралят се замисли за момент.

Междувременно куклата бе започнала да включва в танца си двойни салта и се премятеше из залата.

— Както може би знаете, Колинс, някога аз имах брат...

— Ваше величество забрани най-строго да се знае такова нещо и дори да се споменава. Доколкото ми е известно, той е загинал преди много години при безразсъдни физични експерименти.

— Да, така е. Загина, и то при експеримент с пътуване във времето. Сега ще чуете как стана това. Имало едно време...

Имало едно време един крал, който бил много богат. Той властвал над четири слънчеви системи и двадесет светлинни години в диаметър. Та този крал имал двама сина почти на еднаква възраст. Когато още били деца, в двореца живеел един странен старец, комуто

никой не обръщал особено внимание. По професия бил математик и физик, имал задължението да се грижи за електронната система и за изчислителния център на двореца, отдаден бил изцяло на научните си интереси и никога не вземал участие в шумния дворцов живот. Рано бил загубил жена си и след смъртта ѝ живеел съвсем уединено, ядял и спял сред своите апаратури и компютри, тъй че в продължение на цели, седмици никой не го забелязвал, ако не се наложило да го повикат за някакъв ремонт, когато някоя телевизионна стереостена или предавател излезели от строя. Произхождал от една забравена вече планета в империята, от един стар жизнен заселнически род, който се бил приспособил към климата на планетата до такава степен, че можел да живее и под открито небе. Мисля дори, че баща му е бил селянин.

Самият той обаче ходил на училище, където показал големи дарования, следвал електрически науки и станал прочут в своята област. Но един ден младата му съпруга загинала при авария с някакъв ферибот. Това очевидно е било силен удар за него. Изоставил физиката и заживял като отшелник. Скоро останал без никакви средства, налегнали го грижи. После започнал да пише истории, нещо като приказки, изпълнени със загадъчност и скрит смисъл. Проявил се като надарен и в тази област, ала въпреки това нямал щастие. Колегите-писатели го осмивали, защото никой не можел да разбере приказките му, а се намерили и хора, които говорели, че голямото му нещастие е станало причина да загуби разсъдъка си. Скоро всички го забравили, никой не, искал да чете написаното от него, той останал съвсем сам и водел живот в недоимък в едно бедно предградие.

Но не щеш ли, кралят научил за тази трагична орис и наредил да го повикат. Той се явил след дълги колебания и в края на краищата започнал работа в двореца. Възлагали му сегиз-тогиз ремонти, а освен това трябвало да наблюдава централата за управление и изчислителните съоръжения — занимание, което не отнемало много време и не изисквало особени усилия. Продължил да пише приказки, заради което пак търпял подигравки. Никой не го възприемал сериозно, но това очевидно никак не го засягало. Той само загадъчно се усмихвал, когато от време на време го уговаряли да прочете някоя от историите си, а хората се отвърщали от него, клатейки глава. С една дума в двореца го смятали за чудак с разбъркани мисли и странна логика, но тъй като изглеждал безобиден, не го закачали. Само двамата

принца били свързани с него в сърдечно и истинско приятелство. Той също бил привързан към тях, ала не защото се надявал на някакво облагодетелстване, не, такова нещо и през ум не му минавало, а защото били най-търпеливите му слушатели и можели часове наред да изпитват наслада от разказите му, без да се уморят. А той разказвал за миналото и бъдещето, за далечни непознати империи и техните странни обитатели, умеел съвсем точно да описва градовете, улиците и площадите, облеклото, езика, нравите и обичаите на жителите, толкова точно, сякаш сам е бил там и всичко е виждал със собствените си очи. А в същност рядко напускал помещенията на кралската изчислителна централа, които на всичко отгоре били без прозорци, и прекарвал дните си сред компютри и полеви генератори, сред преобразователи на материи и предавателни съоръжения.

И макар принцовете да не разбирали всичко от онова, което им разказвал, то все пак било интересно. Те го обичали, защото умеел, да разказва така увлекателно, без да добавя ласкателства и без да им сочи никакви предвзети поучения, както правели много други.

От време на време, а напоследък все по-често, те заварвали стареца в лабораторията му, приведен над никакви чертежи или зает с физични експерименти. Изглежда, професията му отново го привличала, но всеки път, когато те го посещавали, той прибирал чертежите си или избърсвал ръце, за да им отдели време. Понякога го наблюдавали и как работи. Изчислителните машини функционирали денем и нощем и обработвали интеграли, с които ги захранвал той. Старецът майсторял и запоявал най-различни неща, поръчвал материали и отделни части, които често пристигали от много далеч. Принцовете изпитвали приятна възбуда, когато той отварял някое от малките пакетчета, пропътувало половината галактика, за да стигне до работната му маса, съдържащо миниатюрни блестящи инструменти, които били изработени и грижливо опаковани от специалисти, които, обитавали друга част на населенния свят, отдалечена на няколко хиляди светлинни години оттук.

Един ден двете момчета забелязали, че техният приятел видимо остарява. През целия си живот той се бил радвал на най-добро здраве, сега обаче изведнъж започнал бързо да посърва. С всяка измината седмица, с всеки изминат ден дори той изглеждал състарен с цели години. Косите му посивели, лицето му се набръчкало, очите му се

зачервили и придобили уморен вид. Започнал да забравя, лесно се разсейвал, нерядко с мъка успявал да си припомни събитията и разговорите, станали предния ден. Духът и тялото му се разпадали с ужасяваща бързина.

Едва много по-късно момчетата узнали причината за тази смайваща промяна. Той бил конструирал уред, с чиято помощ можел да се движи във времето и да прекарва месеци и години в други точки от линията на времето, но за да не събужда подозрение и да държи в тайна изобретението си, се явявал винаги все на същото онова място от линията, от което бил тръгнал, за да не се забележи отсъствието му и да започнат да го търсят. Това напълно му се било удало. Никой дори не подозирал за неговите разходки.

Така минавали годините, принцовете израснали, имали да подготвят вече уроци, но когато намирали време, се отбивали при своя приятел. Един ден го заварили болен. Бил станал старец, косата му имала снежнобял цвят, а страните му били хлътнали. Знаел, че не му остава да живее много, но имал щастлив вид, сякаш обглеждал един пълноценно изживян живот. Подканил двамата принца да приближат до постелята му и с глух глас ги посветил в тайната си. С последни сили, кой знае по каква причина, бил успял да разруши чудноватия си уред, но затова пък оставял планове, чертежи и описания, които биха позволили на някоя находчива глава да възстанови апаратурата.

Няколко дни по-късно той умрял и след кратко траурно тържество, на което присъствали сравнително малко хора, бил изгорен с помощта на лъчев поток. Никой в двореца не почувствал липсата му, само двамата принца тъгували за дългогодишния си приятел.

Те заедно започнали да изследват нещата, оставени от покойника, тършували из чекмеджетата, проверявали в най-различни хранилища на информация и се заели да разгадаят сложните планове и чертежи. Останките от разрушения уред били грижливо разгледани и подредени, за да може той да бъде реконструиран по тях. Но тези техни намерения се оказали невероятно трудно осъществими, макар двамата да пристъпили към разрешаването на всички проблеми с огромно желание. Колкото странни и абсурдни да изглеждали някога думите му, двойно по-странни и по-абсурдни били описанията на стареца. И тук от голяма полза се оказало обстоятелството, че още от най-ранна възраст били слушали безброй негови разкази, тъй че не им

било трудно да навлязат в игривите му и привидно нелогични мисли. Но работите вървели бавно, макар принцовете да прекарвали месеци наред от сутрин до вечер в лабораториите на изчислителния център, заровили глави в изчисления и скици, защото кралят изобщо не ограничавал интересите им, за да могат да разгърнат заложите си, а иначе никой друг не се интересувал от това, което вършели.

Ала не минало много време и двамата се разединили, защото всеки си имал собствена теория за разрешаване на проблемите. Въпреки това един ден двамата заедно успели да възстановят уреда и неговото огледало започнало да трепти, както предвиждали чертежите. Но какво разочарование ги очаквало! Повърхността на огледалото се оказала все пак непроницаема. Нещо липсвало.

И двамата се обезкуражили. Нима в последния момент приятелят им ги изиграл, все пак ги повел за носа, както нередко правел и с приказките си? Това несъмнено можело да се очаква от него, макар че в случая твърде много неща свидетелствали за обратното. Но при пощателно вдълбочаване в документацията се оказало, че лицето, което ще минава през уреда, трябвало да е въоръжено и с особен механизъм, който да му позволи да проникне в енергийното поле зад огледалото и това поле да го транспортира по линията на времето. В зависимост от полевата енергия пътуването продължавало дотогава, докато механизмът сменял поляритета си, полето изхвърляло пътника и го оставяло на някоя произволна точка от линията на времето, където той се материализирал и започвал да се движи в темпоралния поток с нормална скорост. Споменатият механизъм имал формата на изкусно изработена брошка, голяма колкото монета от десет талера, и се състоял от сребърни листенца и множество малки кристали, монтирани в извънредно фини медни жички и свързани помежду си в невероятно сложна система. Наложило се тези жички да бъдат поставени на съответните им места и този проблем се оказал заплетен от всички други.

По-големите успехи при реконструирането на този крайно сложен инструмент постигнал по-възрастният от двамата принца, който особено добре се справял с монтирането на миниатюрни механични части, тъй че един ден той бил готов. Брат му го виждал да изчезва и да се появява, отново да изчезва и отново да се появява, но не можел да узнае от него каквото и да било, освен това, че зад

огледалото се чувствал така засмукан от някакво течение, че усещал нещо като зашеметяване и тозчас отново бивал изхвърлян навън от уреда. Нищо не можело да се види. Пространството зад огледалото било потопено в млечно, непроницаемо БЯЛО, което обгръщало човека подобно на гъста мъгла и не позволявало да се различи каквото и да било дори на педя разстояние. Било невъзможно да се попадне или поне да се надзърне в друго време, полето неизбежно изхвърляло пътника все на същото място, откъдето е тръгнал. С други думи били изправени пред нова загадка. Едва много по-късно същият този принц установил, че отсечката от линията на времето е била пломбирана, което правело пътуването невъзможно. Пломбата, както и много други като нея, била поставена от самия изобретател на уреда, за да предпази плетеницата от линии на времето от лекомислени, неволни и дори злонамерени интервенции.

И щом пломбата се намирала вече зад тях, комбинацията от съоръжения започнала да функционира безпогрешно, двамата поели по линията на времето нагоре и надолу, насам и натам, и се стигало до най-заплетени ситуации, тъй като им липсвал какъвто и да било опит и най-вече не знаели как най-добре да си служат с брошката. Те наистина можели да се приведат в движение в темпоралното поле на уреда, ала не можели да сторят нищо, за да бъдат изхвърлени в точно определено време и на точно определено място; за щастие това ставало само след няколко минути. Предпазливо усилили полевата енергия и успели да постигнат преодоляването на темпоралните разстояния за определени дни, но не можели нито да пресметнат, нито да предвидят в коя точка от линията на времето полето ще ги изхвърли обратно. Веднъж единият изчезнал за цели шест дни и другият с големи усилия успял да потули отсъствието му в двореца, за което много му помогнала голямата прилика между двамата братя.

И тогава — преди много, много години — кралят пожелал още приживе да уреди въпроса кой от двамата му сина ще наследи престола. Бащата не искал да поделя империята и съгласно прастарото право на първорождението, отредил короната на по-възрастния от синовете. По-младият щял да бъде осигурен с достатъчно средства, за да може през целия си живот да се отдаде на влеченията си — научни или творчески, — без да чувства каквато и да било грижа.

Ала злощастната съдба направила така, че именно по-младият от двамата горял от амбицията да властва над цялата държава, докато определеният за наследник принц се чувствал много повече привлечен от науката, отколкото от властта. Той бил същият онзи, чиито заслуги при построяването на уреда били по-големи от братовите му.

Възникнали зложелателство и раздор, които напирали, под повърхността и все повече отдалечавали един от друг неразделните някога братя. Наследникът с радост щял да се откаже от всякакви претенции, за да сложи край на гибелното и недостойно съперничество, ала кралят упорито държал на взетото решение, за да спази традицията и да не възбуди недоволството на силните консервативни среди в империята. Искал да избегне размириците, които можели да разтърсят страната и да събудят апетитите на някои алчни и недобронамерени съседи.

По-младият брат се почувствал онеправдан и затъвал все по-дълбоко в зловна завист, някои притворни царедворци пък започнали да му подшушват съмнителни съвети и в края на краищата го довели до идеята да обезвреди по някакъв начин брат си. Това му се удало чудесно, и то по толкова рафиниран начин, че малцина можели да допуснат такова нещо от него. Послужил си с уреда за пътуване във времето. Когато веднъж по-старият брат, комуто проблемът за материализацията в темпорални отрязъци без огледала и наличието и преместването на пломбата не давал мира, пак влязъл в огледалото, брат му се промъкнал до апаратурата и повишил енергията на темпоралното поле до максимална степен. Той сам се ужасил, когато някои от инструментите изпаднали, жичните съединения се стопили и накрая самото огледало експлодирало. Полето било разрушено и по-старият брат, когото огромната енергия на транспортъора била запратила в някаква твърде отдалечена точка по линията на времето, изхвъркнал навън и се озовал във времето. Къде точно се намирал, не можел да каже никой, дори самият той, но трябва да е било в миналото, защото бил започнал движението именно в тази посока.

Когато нещастният случай станал известен, в двореца настъпило голямо оживление. Изказали се опасения, че ужасната случка може да има политически последици. Едва сега всички узнали какво били вършили двамата принца вече от години; всички проклинали опасните

игри на оня побъркан стар физик и фаталното му наследство — и чакали.

Ала дните станали седмици, седмиците се превърнали в месеци, вече минала цяла година, но от изчезналия принц нямало и следа. Тогава кралят обявил дворцов траур, защото никой не можел да си представи кога и как младежът отново ще се появи. Никой освен брат му, разбира се, който не можел да се освободи от гузната си съвест и живеел в непрекъснат страх, че жертвата на коварния му атентат някой ден все пак ще изникне отнякъде и ще му потърси сметка. Вече не смеел да спи на загасена лампа, стряскал се сред кошмари, целият облян в пот, тръпки го побивали при всеки непривичен шум, ставал все по-нервен и припрян, имал измъчен и уплашен вид, отнасял се несправедливо и недостойно към подчинените си и не се доверявал никому. Всичко това го направило по-омразен от който и да било владетел преди него.

— Не беше ли такава и вашето впечатление, Колинс?

— Без съмнение, ваше величество.

— Когато старият крал умрял и младият владетел заел трона, първата му работа била да се залови с възстановяването на уреда, за да бъде застрахован срещу всякакви възможни инциденти. Назначил полицейска част като патрул по линията на времето, която представлявала нещо като лична охрана, пътуваща във времето, за да търси подозрителни следи по линията на времето. Изпратените стражи трябвало да докладват за всичко и да проучат всеки съмнителен белег, стига той поне с малко да показвал някаква опасност, заплашваща негово величество. Най-висшата задача на тази част била запазването сигурността на краля при всички обстоятелства и по всяко време. Небрежността и лекомислието на патрула особено в началото станали причина за голям брой фрактури, които пък, от своя страна, изисквали цяла армия от учени и стражи, за да ги закърпят. Историческата плетеница не претърпяла големи увреждания благодарение на пломбите, поставени на някои места, които стражите приписвали на една властваща в бъдещето сила, наречена от тях ВАЙС, понеже пространството зад огледалото на пломбираните места било бяло, и не позволявало нито стартиране, нито кацане. Ала инстанцията, направила тези точки недостъпни, съвсем не била част от бъдещето — те в същност били дело на стареца, който с мъдра предвидливост (или

може би трябваше да кажа: понеже добре познавал хората около себе си) ги бил поставил на определените места, а Вайслингер пък се научил да ги премества. Както в бъдещето, така и в миналото старецът бил извършил огромна по мащаби работа, която трябва да му е коствала десетилетия.

Но такава била и съдбата на стражите от патрула. Те наистина свършили много работа, употребили много време, изучавали стари езици, изследвали нравите и обичаите на отдавна отмрели цивилизации, упражнявали се в манипулирането с примитивни оръжия и прибори, научили се да отглеждат животни, да спят под открито небе, да понасят бълхи и въшки, да търпят замърсена околна среда, приспособили стомасите си към варварски храни, ала успехът така си останал незначителен. Преследвали химери, гонели кукли и всякакви други подобни механизми. Това е и най-веселото в тази история. Гонели една кукла, която не можела да бъде хваната и която те нито веднъж не успели да зърнат, докато накрая станало твърде късно. Но какви ви ги разправам!? Това сам вие отлично го знаете, нали, Колинс!? Та вие сам ръководихте цялата тази операция.

— Прав сте, ваше величество.

— Но оставете ме да свърша и с последната част от историята, най-отвратителната и най-тягостната. Нека ви разкажа за съдбата на принудително кацналия принц, когото жестокият жребий запокитил назад, в мрачните столетия, да ви разкажа и за това как е успял да се справи с всичко.

Принцът бе минал през огледалото и бе започнал движението в посока на миналото, за да проучи пломбата, създаде им толкова трудности в началото на експериментите. Остави се да бъде носен от леко смукателно течение през искрящия мрак, но изневиделица почувства, че движението му става невероятно бързо. Усети, че се върти, сякаш е попаднал във водовъртеж, и почти загуби съзнание. Внезапно движението се прекрати, полето го изхвърли от себе си и стана светло.

Досега той не бе имал каквато и да било представа как едно тяло би могло да се материализира без наличието на огледало, какви полеви енергии са му нужни за тази цел и какви предохранителни мерки би трябвало да се вземат. Принуден бе да изпита всичко това на

собствения си гръб. Материализира се на височина около четири метра над земната повърхност и се сгромоляса върху нея. Усети пронизваща; болка в ставата на дясното си бедро и падна по лице. Едновременно с това забеляза, че косата му е опърлена и че дрехите му горят. Овъргала се по мократа земя и успя да потуши огъня. Беше изтощен, мръсен, измъчваха го болки затова остана да лежи на земята, опитвайки се да превъзмогне шока. Задавяха го сълзи, ала само след няколко минути вече се бе съвзел до такава степен, че можеше да обмисли положението, в което се намираше.

Нямаше никаква представа в каква епоха беше попаднал. Ако можеше да съди по първите си впечатления, по всяка вероятност се намираше в някоя твърде отдалечена област от миналото, защото дирите по почвата, с която се беше запознал по толкова болезнен начин, сочеха съвсем явно, че все още съществуваше земеделието. Внимателно огледа местността около себе си. Лежеше на голо поле, наблизко не се виждаше никакво човешко поселище. Местността беше хълмиста, тук-там се забелязваха отделни групи дървета. Един ред недоразвита растителност от същия вид линейше край някакъв поток, който се виеше през недълбока долина. Околността имаше грозен и занемарен вид, всичко растеше в безпорядък, растенията бяха диви и асиметрични, генетично необлагородени, а дърветата, изглежда, бяха расли по естествен път. Неотдавна някой очевидно бе напоявал земята прекомерно обилно, защото беше прогизнала от влага, а по поляните и нивите, обрасли с плевели, се виждаха големи локви. Небето бе мъгливо и облачно, така че трудно можеше да се види къде се намира слънцето, но сигурно беше някъде към пладне.

При всичкото си нещастие той все пак бе имал и щастието да не се материализира в някоя гъсто населена област. Налягането, което бе предизвикал, би разкъсало тогава дробовете на всички живи същества на сто метра от него. Ако пък при материализирането си се беше сблъскал с някое твърдо тяло, би се стигнало до експлозия, равна на експлозията на средна по мощност атомна бомба, и от него не би останала и следа. Огледа се за някакво укритие, защото всеки въздушен съгледвач веднага би го открил на полето. Не можеше да остане тук. Облеклото му, което сигурно щеше да се види странно на жителите на местността, а на всичко отгоре беше и обгорено, внезапното му появяване буквално от Нищото, незнанието на местния

език — всичко това щеше да го направи подозрителен, когато го хванеха, и щеше да стане причина да го подложат на неприятни разпити, при които едва ли някой щеше да му повярва, че казва истината. Огледа внимателно небето, но за щастие не видя наблизено никакво летателно тяло. Най-добре беше да се скрие временно в гъсталака и да изчака там настъпването на нощта. Тогава щеше да се огледа за евентуални светлини, за да открие някое малко селище или поне една-единствена къща, където да направи опит да се сдобие с характерните за този край дрехи, с храна и с най-необходимото снаряжение. Пък след това щеше да мисли за следващите си ходове.

Стана и парлива болка тозчас прониза дясното му бедро. Сигурно се бе наранил при внезапното падане. Дано няма нищо счупено, мислеше си той, това би означавало истинска катастрофа. Закуцука през полето по посока на най-близката група дървета, като се придвижваше с големи усилия. Проклинаше метеоролозите, задето бяха оросили почвата толкова обилно. Регулацията на климата тук сигурно се намираще още в зародиш. Мократа земя залепваше на тежки буци по подметките му и нерядко някоя от обувките му оставаше в калната нива, та той трябваше да я тегли с ръце. Бе екипиран крайно недостатъчно, облеклото му беше твърде леко, но положението можеше да бъде и далеч по-лошо, ако бе попаднал в някоя студена зима. Дърветата, към които се бе отправил, се намираха отгътък тясното поточе. Налагаше се да го прегази, понеже не можеше и да мисли за прескачане. Всяко пристъпване му причиняваше болка и превръщаше ходенето в истинско мъчение. Когато най-сетне достигна брега, той изведнъж спря.

В потока, наполовина заливани от плитката вода, лежаха обезобразените трупове на двама мъже. Някой очевидно бе откраднал част от дрехите им, защото бяха полуголи, и се намираха във водата сигурно от доста дни, тъй като телата им бяха подпухнали и разложени, а от тях се носеше ужасна воня. По главите и вратовете и на двамата зееха страшни рани от хладно оръжие. Бяха убити по варварски начин и след това хвърлени в реката. Той никога не бе виждал нещо по-ужасяващо и затова се извърна потресен назад. Престъпление? Само това липсваше! Само в това оставаше да се забърка! Трябваше да напусне това място час по-скоро. Продължи да крачи надолу край потока с максималната бързина, на която бе

способен. Триста метра по-нататък се натъкна на разбит мост от изгнило дърво, по който минаваше път през потока. Забеляза, че беше разрушен нарочно. Тук откри още един труп, този път на жена, простряна до някакво преобърнато превозно средство, което също така беше разбито и плячкосано. Престъпниците очевидно бяха хвърлили око на имуществото на жената, защото на поляната, от двете страни на пътя и в потока, бяха разхвърляни разбити сандъци и смачкани кошници, парчета от дрехи и платове, различни по големина обувки и предмети, чието предназначение не му беше ясно. Изглежда, че превозното средство беше нещо като снабдителна кола. Жената вероятно се бе съпротивлявала докрай, защото макар и мъртва, здраво бе впила пръсти в някои части от имуществото си. Очевидно я бяха застреляли в челото с едрокалибрено оръжие, защото изстрелът бе откъснал част от черепа ѝ.

Побиха го тръпки, той се извърна и събра няколко парчета плат, за да покрие жертвата. След това потърси всичко, което му се струваше от полза, откри някаква странна дреха, чиито две тръби очевидно бяха предназначени за краката, както и горна дреха от дебел плат, която беше съдрана и мокра, ала отлично можеше да му послужи. Изпробва и други дрехи, докато най-сетне се натъкми досущ като местните жители. Поизмъчи се само с обувките, но накрая все пак откри един чифт от животинска кожа, които криво-ляво му ставаха. Превъзможна отвращението, че до кожата му се допира кожа на друго живо същество, и се обу.

Постигнал беше първата си цел и макар да се чувстваше като мародер, можеше поне да бъде сигурен, че няма да привлече подозрението на хората с облеклото си. Добре съзнаваше опасността, която го грозеше, защото ако го хванеха в близост до местопроизшествието, вече едва ли щеше да бъде необходимо да мисли за бъдещето си. По всичко личеше, че човешкият живот тук няма особено висока цена и в това отношение местните жители не се церемоняха много. Това го караше да бъде нащрек, и той имаше късмет, че наоколо не се виждаше жива душа. Областта беше сякаш твърде рядко населена и имаше съвършено неразвита транспортно-съобщителна мрежа, в противен случай отдавна да бяха открили мъртъвците.

Разгледа по-внимателно разрушеното возило. Беше направено изцяло от естествено дърво, скрепено с болтове, обръчи и халки от желязо, а системата му за управление беше изключително примитивна. Нямахме собствен задвижващ механизъм, но според допълнителните му приспособления можеше да се направи изводът, че се тегли от някакви други механизми или дори животни, които обаче сега бяха разпрегнати и не се виждаха. Това го накара да се вцепени. Превозни средства от подобен вид нямаше вече от много хилядолетия насам. В каква епоха беше попаднал? Извика в паметта си всевъзможни исторически дати и събития. Кога бе изнамерен автомобилът? Като че ли беше малко преди откриването на атомната енергия и на електрониката, сиреч края на второто и началото на третото хилядолетие. Страшните приказки, от които още като дете го бяха побивали тръпки и които разказваха за варварските столетия, сега отново оживяха пред него. Нима се беше озовал в двадесети век, или дори още по-рано? Но транспортното поле не можеше да го пренесе толкова далече, енергията му беше много по-слаба. Да не би... Не! Запази спокойствие, рече си той. Сега не е време за прибързани заключения. Необходимо е човек най-напред да поразмисли. Защо пък и в една електронна цивилизация да няма хора, които да проявяват интерес към античните возила, запрегнати с животни? Но видът на мъртвата жена не показваше, че е тръгнала на път за собствено удоволствие. Разгледа намерените дрехи и не откри нищо синтетично, те всички бяха от органична материя. Всички наблюдения водеха до един и същ извод — той се намираше в една от предтехническите епохи.

Ако това беше вярно, тогава положението му се оказваше безнадеждно. Без големи електрически енергийни източници, без електроника, без свръхточни инструменти и, висококачествени материали той не можеше да си помогне. Оставаше му само да чака помощ от бъдещето. Щяха да го търсят, брат му сигурно щеше да направи всичко, за да го открие и върне обратно. Но как щеше да го намери, след като не можеше дори да предположи къде се намира? Спокойствие, спокойствие, казваше си той. И тук има най-различни възможности. Трябваше да намери начин да изпраща информации в бъдещето, за да го забележат. Можеше например да рисува кодирани картини или да пише книги, чийто анахронизъм и несъответствие с

епохата да направят впечатление и да бъдат тълкувани като вест. Но нима той беше художник или писател? Нима произведенията му щяха да надживеят хилядолетията, изпълнени с най-различни духовни течения, с войни и варварство, с пожари и анархия, с вандалщина и клади? Нима те щяха да надживеят дори самия него? Щеше ли някой да ги сметне за достатъчно ценни, за да ги сложи в библиотеките, да ги съхрани в музеите? И дори това да станеше, щяха ли в уреченото време да бъдат изтълкувани като вест от него? Щяха ли изобщо да бъдат намерени сред стотиците хиляди свидетелства на оракулското изкуство и астрологията, на алхимията и мракобесническата спекулативна философия, на черната и бялата магия, на научната фантастика и приказките от далечното минало? И изобщо имаше ли някой — ужасното подозрение, което досега непрекъснато бе отстранявал, започна все повече и повече да изпълва съзнанието му, — имаше ли брат му някакъв интерес да го открива и връща обратно?

Тези разсъждения са излишни, каза си той. Всичко ще си дойде на мястото му. Има време. Може би ще съумее да конструира механизми, които да постави на сигурно място и те да тиктакат през хилядолетията подобно на адски машини, за да привлекат в уреченото време вниманието върху себе си и върху него. Ако пътуванията във времето продължеха, по една или друга причина сигурно щяха да го търсят. Главното беше да се установи контакт, тогава може би щеше да се открие и някакъв път. Трябваше само добре да внимава, за да не пропусне сигналите. Ако пожелае да го измъкнат от бедата, тогава всичко щеше да се нареди от само себе си. Но за всеки случай трябваше да бъде нащрек, защото ако някой имаше интерес да го остави на сегашното му място, именно той трябваше да направи решителния ход. Трябваше да обръща внимание на всички несъответствия и анахронизми, защото нито една маскировка не можеше да бъде свършена. Но това означаваше, че трябва напълно да опознае епохата, основно да я изучи и да влезе свършено незабележимо в ролята си на съвременник, колкото и трудно да му бе това. Скоро щеше да има такава възможност. Налагаше се да пусне корен в своето недоброволно изгнаничество и обстоятелствата налагаха да стори това незабавно. На първо време ставаше дума за най-необходимото — храна, оръжие, пари, що-годе сигурен подслон и информации. Всичко останало щеше да се нареди. Може би

отстъпваше на местните жители по телесна мощ, но познанията му в областта на техниката и естествените науки му даваха голямо предимство. Трябваше само да се помъчи да ги прилага с примитивни помощни средства.

Напусна зловещото място и премина по останките от моста на другия бряг на потока, свърна от пътя и потърси сред дърветата и храстите някое сравнително сухо местенце, където да се скрие от погледите на евентуално появили се хора. Беше топло и той разстла намерените дрехи, за да изсъхнат, сетне опипа крака си.

Болката наистина беше силна, но кракът му очевидно не беше счупен, а само натъртен. Няколко часа покой щяха да му подействат добре. Седна на земята и спокойно огледа околността. Тези първични растения, които го обграждаха от всички страни, имаха неописуемо грозен вид. В клоните чуруликаха птички, но той нямаше впечатлението, че това са онези прелестни синтетични механизми, които познаваше, защото се държаха плахо и необичайно. Сигурно бяха органични същества, но не можеше да не признае, че звуците, които издаваха, бяха също така красиви и благотворни. Видя, че навсякъде кипи живот. На земята, в тревата, по листата, в кората на дърветата — навсякъде пълпеха, лазеха, скриптяха и шумоляха малки животинки. Този органичен живот го изпълваше до известна степен с отвращение. Беше израсъл в стерилния свят на дворцовия участък, където най-много веднъж на няколко седмици се случваше да се залута някое рядко насекомо, муха или пеперуда, което, проникнало по необясним начин през енергийните огради, без да изгори в тях, за много кратко време биваше откривано от инфрачервените търсачи на някой боен кораб-лилипут, прогонвано от въздушното пространство или унищожавано. Ще трябва да свиквам с тези неща, рече си той, превъзможна погнусата си и остави едно от бързоногите, тъмни на цвят шестоноги животинчета да полази по дланта му. То не му направи нищо и по всичко личеше, че не е отровно.

Погледна към небето. Беше празно, без белите ивици, оставени от издигащи се или слизащи въздушни фериботи, без наблюдателните платформи, привързани за невидими гравитационни котви, без контролните летателни уреди, поели по програмирана следа в сложната плетеница от направляващите лъчи на някоя земна станция за надзор над повърхността, без отраженията на енергийното сияние,

което обгръщаше планетата и я пазеше от извънземни нападения. Слънчевите лъчи проникнаха през тънкия пласт облаци и ги стопиха. Топлото им и богато на енергия лъчение проникваше през атмосферата, без да срещне никакво препятствие по пътя си, и приятно щипеше кожата.

Ослуша се. Нещо го бе смущавало през цялото време и сега разбра кое е то. Беше тишината, която го заобикаляше. Макар да чуруликаха птички и да шумоляха листа, наоколо беше толкова спокойно, че можеше да чуе дори собствения си пулс. Слухът му бе свикнал с многообразната смесица от шумове, предизвикана от безчислените превозни средства, управляеми механизми и други помощни апаратури в двореца, но тя всъщност никога не беше му правила впечатление, защото го бе съпровождала още от рождението му. Сега тази безшумност му въздействаше като някакъв продължителен глух тон, намиращ се непосредствено под границата на слуховите възприятия, който не може да бъде чул, ала все пак се усеща. Слънцето изсуши дрехите му и заля с успокоителна топлина лицето му, цялата местност дремеше мирно в спокойния следобед. Принцът почувства колко е уморен и преди още да се осъзнае, се унесе в дрямка.

Когато се събуди, вече бе настъпила нощта и той видя звездите. Никога досега не бе виждал от земната повърхност цялата вселена в такъв ясен и отчетлив вид. С просто око можа да различи две от системите, които влизаха в империята на баща му. Глупости, помисли си той, та нали по времето, в което той се намираше, космосът все още не е бил населен. Изпита странно чувство, когато забеляза, че далечните небесни тела имат почти същото разположение, което беше известно и на него. От далечината се носеше някакъв странен шум. Беше нещо като гръмотевица, на хоризонта също трепкаха светлините на светкавици, но небето беше съвсем ясно. Цялата работа приличаше на нещо като бомбардировка с химически експлозиви.

Да не би... Ама разбира се! Ето го обяснението за следите от разрушения и за трупове, които бе открил! Бушуваше война! Това, което виждаше на хоризонта, не беше нищо друго освен отблясък от запалени експлозиви. Там сигурно се водеха битки. Небето бе почервеняло, което показваше, че сигурно имаше и пожари.

Само това му бе липсвало — да попадне във време на военни стълкновения! Но после си каза, че подобно положение му дава и известни предимства. В общата суматоха щеше да му бъде по-лесно да се смеси с местните жители, да се добере до оръжие и пари и да се установи някъде, защото кой ли ще вземе да те разпитва кой си и откъде идеш в такива смутни времена! Това наистина опростяваше доста нещата, но, от друга страна, правеше положението му и доста по-опасно, защото никак не беше изключено да попадне между фронтовете, да го заловят и да му светят маслото. Трябваше да се уповава на шанса си.

Стана. Кракът го болеше, но той все пак можеше да стъпва на него. Облече дрехите си, загърна всичко, което имаше, в един вързоп и се отправи в посоката, откъдето идеше стрелбата. Там навярно имаше някакво по-голямо селище, до което внимателно трябваше да се приближи и на първо време да поизчака, да огледа всичко и да събере информация. Едва тогава щеше да решава как да постъпи по-нататък.

Оказа се, че да ходи през поляните и нивите е по-трудно, отколкото си бе представял. Приспособлението от животинска кожа за обличане на краката беше твърдо и го стискаше, така че не след дълго краката го заболяха. Само след около час той беше вече напълно изтощен и се наложи да отпочине. Към това се прибави и гладът, който започна да го гризе отвътре. Отново стана и заобиколи една гора, от която се плашеше, защото не знаеше как реагират нощем дивите растения и животни. Газеше през някаква мочурлива местност, преминаваше потоци и се придвижваше съвсем бавно, защото все по-често се спираше, за да си почива.

Когато бе заобиколил поредната гора, той изведнъж чу наблизо до себе си силни крясъци и експлозии, а когато погледна в същата посока, видя да гори огън. Пред него се намираще някакво стопанство. Гореше голям хамбар. До слуха му достигнаха други експлозии, смях и пронизителни писъци, видя да тичат хора и да се строполяват на земята. Примъкна се с куцане натам, защото мислеше, че вероятно се налага да окаже помощ на някого, но когато приближи, разбра, че и при най-добро желание не би могъл да стори нищо. Така стана свидетел на един ужасен епизод от войната. Скрит зад един храст, той наблюдаваше отначало с учудване, а по-късно с нарастващ ужас това, което вършеха тези хора. Те бяха запалили голям огън, в който

изгаряха покъщнина и други дървета. Хвърчащите искри бяха подпалили сламения покрив на плевнята и огънят заплашваше да се прехвърли вече и към другите постройки, ала това, изглежда, не интересуваше никого кой знае колко. Трепкащите отблясъци го направиха свидетел на една чудовищна и зловеща сцена. Неколцина мъже с огромни покривала на главите си, към които допълнително бяха закрепили храсти от някакъв мъхест материал, се олюляваха със съдини в ръка, от които от време на време отпиваха. Всички те, изглежда, се намираха под въздействието на някакъв опиат, защото едва се държаха на краката си, повръщаха, падаха на земята и напразно се мъчеха отново да се изправят. Няколко от тях лежаха неподвижни в мръсотията — бяха или мъртви, или спяха там, където се бяха сгромолясали. Бяха убили едно голямо животно, отсекли главата му и извадили вътрешностите, прекарали бяха през цялото му тяло един кол и по най-варварски начин го въртяха над огъня. Други пък се занимаваха с разбиване на сандъци и ковчежета, изваждаха съдържанието им и влизаха в дивашки разпри и боричкания за него, като се удряха с пестници и оръжия и се ругаеха с дрезгави крясъци. А други бяха заловили и обкръжили няколко жени и девойки, на които сваляха дрехите сред дивашки смях. Сетне събориха бедните създания на земята и започнаха да задоволяват страстите си по толкова брутален начин, че дъхът на принца спря. Жените, някои от които също се намираха под въздействието на принудително излятия в гърлото им опиат, а други пък бяха полузашеметени от юмручни удари по главата, не се съпротивляваха, а само скимтяха от страх, болка и ужас, докато останалите мъже следяха с интерес действията на другарите си и ги окуражаваха с шумни възгласи, чакайки да дойде и техният ред. Ужасен и разтърсван от отвращение, принцът почувства, че в него се надига страхотен, но безпомощен гняв. Ако имаше в себе си лазерно оръжие, щеше да облъчи тази сган така, че да експлодира и водата от тъканта им! Трепереше от ярост и уплашен констатира, че показва склонност към агресия в степен, каквато никога не бе подозирал у себе си. Нима този свят вече го бе завладял, нима и той мислеше вече като дивак? Каква беше тази ужасна епоха, в която бе попаднал?

Избяга в близката гора, приседна, зъзнещ, на вързопа си под едно дърво, с тракащи зъби, разтреперан от ужас и студ, и така прекара цялата нощ, гледайки огъня над горящото имение. До него

непрекъснато долитаха от далечината отвратителните крясъци на варварите.

Температурата падаше все по-ниско. Това сигурно се дължеше на липсващото енергийно сияние около планетата, тъй като нощем земната повърхност безпрепятствено отдаваше отново от себе си насъбраната през, деня топлинна енергия, което, от своя страна, водеше до температурни колебания. Вгледа се в звездното небе. Дори далечните слънца имаха студен, негостоприемен вид — по това време и те бяха все още диви, ненаселени системи.

Сви се още повече, за да съхрани топлината си, но крайниците му се вдървиха, тъй че отново се наложи да стане и да направи няколко крачки. Видя с облекчение, че се загорява и че слънцето бавно изгрява. Не след дълго и атмосферната температура достигна по-поносими измерения.

В следобедните часове безредната тълпа от пропаднали войници, която върлуваше из местността, плякосваше имот и убиваше хора, най-сетне продължи по-нататък, като не забрави преди това да подпали всичко, което бе останало от стопанството. Войниците отведоха със себе си цяла върволица животни, на чиито гърбове бяха монтирани приспособления за сядане. Някои дори бяха заели място върху тях и животните ги носеха безропотно. Органическото возило се управляваше чрез остроумно съоръжение от шнурове и верижки, които водеха от устата на животното до седалката на ездача. За него беше извънредно непонятно, че големите силни животни съвсем търпеливо понасяха всичко.

Когато разбойническата дружина изчезна, принцът се осмели да излезе от скривалището си, за да разгледа още веднъж мястото на опустошението. Може би там бе останал някой, който имаше нужда от помощта му; но главното, което го подтикваше, беше гладът. Може би щеше да намери нещо за ядене, може би дори щеше да получи известна информация за епохата, да речем документи, някой календар или нещо подобно.

Пред очите му се разкри ужасна гледка. Обгорените трупове на заклани и застреляни мъже и жени лежаха сред разбитата и димяща покъщнина. Жените и девойките бяха умъртвени по най-гнусен начин и оставени да лежат в собствената си кръв. Те почти не се отличаваха от разровената земя, на която бяха издъхнали.

Постройките на имението отдавна бяха рухнали и пламъците унищожаваша последните останки. По изпотъпканата трева имаше много разбити бъчви и мебели, а в мръсотията се валяха различни хранителни продукти. Измъчван от глад, той затърси наоколо, намери накрая няколко къса от растителна субстанция, които бяха печени в жарта и му се струваха годни за ядене, и с погнуса ги опита. Бяха почти безвкусни и след известно време на дъвчене слюнката ги направи сладникави. С големи усилия успя да ги преглътне, но с всяка следваща хапка те му се струваха все по-безвкусни. Търсейки нещо за пиене, той се натъкна на остатъци от възкисели течности в съдините за пиене. Подуши ги. Сигурно това беше опиятът. Може би алкохол, реши той, но не беше съвсем сигурен. Продължи търсенето си и откри една дупка в земята, облицована с камъни и снабдена със съоръжение, посредством което в нея можеше да се спуща кофа и отново да се издига на повърхността. Изпробва съоръжението и извади от земята ведро вода, грижливо я проучи и реши, че е годна за пиене. Пи от ведрото на големи глътки. Станах вече истински дивак, рече си той, пия вода от земята, която сигурно гъмжи от причинители на болести, ям мръсна храна редом с прострени трупове, дишам вонята на полуизгорели животни и хора. Може би отдавна съм се отровил, но какво от това? Или ще умра от глад и жажда, или ще загина от отровните вещества и микробите на варварските хранителни продукти — друг избор нямам. Проблемът бе направо академически. Не му оставаше нищо друго, освен да рискува.

Претършува дрехите на убитите, които го гледаха с ужасни очи от мръсотията, и откри в джоба на един мъртъв войник две писма. Не беше в състояние да разчете писмените знаци, но видя, че цифрите са арабски. Очевидно се касаеше за обозначаване на датата. Годината, упомената и в двете писма, беше 1619. Следователно се намираще дванадесет хиляди години назад в миналото, по-точно: в първата половина на седемнадесети век по старото летоброене, стига датата да беше вярна. Но хартията показваше, че писмата са нови. Никога не бе стартирал с такава голяма енергия на темпоралното поле, за да може да се озове на такова разстояние. Да не би уредът да се беше повредил? Но това в никакъв случай не би довело до повишаване на полевата енергия. Тук се бе намесила нечия ръка и това не можеше да бъде

ръката на някой друг, освен на брат му. Беше смятал това за невъзможно, но трябваше да свикне с тази мисъл.

Пъхна в джоба си и двете писма. Бяха адресирани до някой си Вайслингер, както узна по-късно, когато се научи да разчита чуждата писменост. Съчинил ги беше свещеникът от едно малко селище, който молеше мъжа незабавно да се завърне в родината си, понеже жена му била на смъртно легло, стопанството пропадало, а децата му живеели в голяма немотия. В другото писмо същият този свещеник съобщаваше, че жена му междуременно е починала и е погребана на разноски на общината, че работилницата му е продадена на търг и че петте му деца са оставени на грижите на различни семейства, където работели, за да заслужат подслон и препитание, и се чувствали добре, но въпреки това им липсвала строгата бащина ръка, тъй като се случило да ги заловят при кражби; пишеше още, че той, Вайслингер, е безсъвестен скитник, комуто всевишният някой ден ще прати наказание за греховете и ще тури на позорния му живот злочест край. Именно последното бе слетяло мъжа — бяха му прерязали гърлото.

До убития принцът намери и едно от онези примитивни стрелкови оръжия, които функционираха на базата на бързото разширяване на газове, образуващи се при възпламеняването на определени химически вещества, при което даваха силно ускорение на малко парче метал, насочвано към целта си посредством тръбата, в която се осъществява експлозията. Намери също така и запаси от тази запалителна субстанция, както и оловни парченца, които точно отговаряха на големината на тръбата. По този начин той се въоръжи. Сега вече не беше така безпомощен и можеше малко по-спокойно да гледа на бъдещето.

После събра всички мъртъвци на едно място, натрупа върху тях дърва, които запали, и бързо напусна зловещото място, за да потърси някое по-голямо, селище. Но му бе съдено да види и още по-страшни картини на опустошение.

— Да, Колинс, ето какъв бил животът му. Сега за него започнало време на най-различни приключения и опасности. Имал променлив успех, научил се да си служи с хладно оръжие, да гърми с пищови и мускети, да борави с полеви оръдия и други тежки експлозивни съоръжения, научил различни езици; в самото начало не направил

впечатление никому, защото в армиите служели войници от всички страни на света, а той усвоил суровите им нрави и варварските им обичаи, научил се да се бие и да убива. Да, Колинс, учудващо и същевременно ужасяващо е колко бързо се научават такива неща. Скоро успял да се приспособи до такава степен, че във всички ситуации действал като човек от седемнадесети век, без да събуди нечие подозрение. Пропътувал редица страни, в които тогава бушувал пожарът на войната, а те никак не били малко. Видял ужасна мизерия и сам изпитал ужасни неща, често бил отчаян, друг път пък се чувствал щастлив, но най-важното било, че останал жив, пък и не само това. Научил се също така как се плякосва, как се фалшифицират зарове и как се защитава с хитрост и коварство, със сила и хладнокръвие онова, което притежаваш. И тъй, той натрупал достатъчно средства, за да си изгради едно безгрижно съществуване, и се оттеглил от армията, за което офицерите му безкрайно съжалявали, защото великолепните му познания по механика и балистика го били направили уважаван от всички артилерист, който без особени усилия би могъл да достигне високи военни почести като канонир или пиротехник, като оръдеен майстор или ракетохвърляч. Но подобно нещо не го блазнало, имал по-далечни планове, и то в буквалния смисъл на тази дума, защото нещо неспирно го подкрепяло и му помагало да преодолее и най-големите опасности — брошката му. Често плъзвал ръка в джоба си, за да се увери, че завръщането му не е химера, и тогава усещал как кристалната решетка вибрира и живее, а докато в този механизъм имало живот, имало и активност по линията на времето в участъка, в който той безпомощно се измъчвал сега, имало пътници във времето, а с това — и надежда за самия него. Той наистина бил откъснат, понеже не можел да създаде темпорално поле без огледало. Помощта трябвало да дойде от бъдещето, дори това да стане недоброволно, защото той бил достатъчно хитър и знаел, че там има поне един човек, който считал сегашното разрешение за най-добро — съперникът му в игричката, която се одързостил да започне. Първото, което му трябвало, било някакво установено място с всичките му предпоставки за относителна сигурност, суровини и инструменти, за да може на спокойствие да провежда подготовката си. После трябвало да чака, докато се появи някой от, бъдещето.

След месеци и години на неспокойно скиталчество той намерил един малък градец на юг, който бил укрепен и му се понравил, още повече че се намирал далеч от фронтовете. Решил да се засели там. Купил с парите си малка къща на пазарския площад и там си направил малка работилница, в която добре използвал техническите си познания. Отначало правел обковки и ремонтирал ключалки, а по-сетне започнал да изработва всякакви красиви механически играла, които продавал или подарявал на пътници или пък на жителите на градчето. Бил любезен и отзивчив към всекиго, отличавал се винаги с доброта и готовност да се притече на помощ, така че не след дълго станал известен като безукорен и почитан от всички граждани майстор. Но все пак той продължил да си живее уединено и рядко го виждали в „Червен вол“, макар къщата му да се намирала точно насреща.

Той чакал. От погледа му не убягвал нито един пътник, който пристигал в града и отсядал в странноприемницата. Всяка вечер угасвал светлината и часове наред гледал през процепа на кепенците си към пазарския площад, за да се увери, че няма нищо подозрително. Винаги когато не бил зает с изпълнението на многобройните поръчки, които му възлагали, той потъвал в размисъл над чертежи и планове, за да намери разрешение на проблема си с примитивните помощни средства, с които разполагал, и без наличието на електрически енергийни източници. Имало две възможности, които му се стрували осъществими. Можел да построи механизъм, който да надживее дванадесетте хиляди години и посредством някакъв трик да му доведе помощ. Наистина това би означавало фрактура, но тя не би била съществена. По този начин не поемал никакъв риск, защото такова разрешение функционирало само при сигурен успех. Щом механизмът му дадал знак, това щяло да означава, че е спечелил шахматния ход, защото това било предпоставка за подкрепата: някой ден той пак трябвало да се намери в бъдещето. Втората възможност се състояла в конструирането на апарат, с който да вземе директно енергията на темпоралното поле. С нейна помощ би могъл да създаде примитивна електроника, за да локализира дейностите по линията на времето. По този начин би могъл да установи местонахождението на пломбата и може би дори да я придвижи, защото в това отношение изследванията му били напреднали повече, отколкото брат му можел да подозира.

Решил да опита и двете възможности и се заловил за работа. После зачакал. Предположенията му се оказали верни. Не минало много време, и се появили първите шпиони, по чието поведение веднага ги разпознал и установил, че нямат никакво намерение да помагат на Вайслингер да излезе от бедата. Прав ли съм, Колинс?

— Несъмнено, ваше величество. Действително няхахме подобно намерение.

— Е, Вайслингер очаквал това и отдавна се бил подготвил за него. Животът в тази далечна епоха бил променил външния му вид в немалка степен. Бил се състарил, чертите на лицето му били вече по-остри, а тялото му — по-силно. Но и той си помогнал малко, та изглеждал по-стар, отколкото бил в същност, косата му била прошарена и стигала до раменете му. Не искал да рискува, защото този ход бил важен за него.

Скоро гостите от бъдещето заприихдали на цели тълпи. Той непрекъснато регистрирал анахронизми и фрактури. Значи, бил вече открит. Пришълците развеселили Вайслингер не една вечер. Но за това вече разказах. Сега обаче майсторът решил да предприеме контраатака. Сега той бил на ход. Сега трябвало да проличи кой от играчите е по-добър... Е, какво ще кажете, Колинс?

— Вече знам почти всичко, ваше величество. По начина, по който подреждате думите си и говорите за далечното минало, разбирам без особени усилия, че именно вие сте бил този, който непрекъснато ме пращаше за зелен хайвер. Навярно дълго сте прекарал в онази епоха, инак едва ли бихте имал такива задълбочени знания. Как не ми дойде по-рано на ум.

Министърът се плесна с длан по челото:

— Сега ми се изясняват много неща, ваше величество. Но нещо все пак липсва в цялата история.

— Да, нещо все пак липсва, Колинс. Прав сте. Липсва последното камъче от мозайката, решителният ход.

— Позволете да ви попитам, ваше величество, кой в същност е ВАЙС?

— Ааа, това е нечестно, Колинс! Все едно да сложа картите на масата. Помислете де! Разказах ви всичко. Вие сте умна глава.

Колинс се замисли, без да сваля поглед от куклата, която се въртеше около собствената си ос с бързината на светкавица.

— Ами може да е изобретателят, ваше величество, онзи старец, който измислил машината на времето и който се появява като полски граф...

— Всичко това е измислено — прекъсна го кралят. — Вече ви казах.

— ... на когото ваше величество или аз — продължи мисълта си министърът — разказват историите. Същият отнася информацията на Вайслингер. А той пък, ако позволите, ваше величество, после разменя...

— Спрете, спрете, Колинс! Какви ги дрънкате? Фантазията ви съвсем се развинти! Карайте наред! Защо включвате в играта ни още една фигура? Старецът е оставил всякакви възможности, затова нека не го намесваме. Той не играе нито за ВАЙС, нито за ШВАРЦ. Той е, да речем, ГРАУ^[5]. Може би му е известна цялата игра, видял е всички ходове, но не се е намесил. Може би играе съвсем друга партия, която изисква от него нужното внимание. Всичко е възможно. Бъдещето е обширно. Може би нашите ходове са били наблюдавани от хиляди, за да научат от тях нещо за собствената си игра. Ние също нямаме нужда от допълнителни фигури. Затова опитайте по друг начин. Какво ще кажете, ако заедно доведем историята до добър край, със заключителен ефект, тъй да се каже?

— Ваше величество смята, че аз... трябва да играя ВАЙС?

— Нима очаквахте друго нещо, Колинс? Вие отдавна сте на моя страна, в противен случай още преди много време щяхте да видите сметката на Вайслингер и аз сега нямаше да съм тук. Та вие сте най-добрият сред хората ми! И така, внимавайте! Вземете сега наметалото ми и в уреченото време го обърнете със светлата подплата навън. Противоречието между ЧЕРНО и БЯЛО веднага проличава. Но то сякаш не е достатъчно, затова ще дадете допълнителни знаци на Вайслингер. Той ще приведе пломбата в движение и ще накара екипа на Оперативна база номер 7 да се спасява с бягство. А после идвате и измъквате Вайслингер от бедата. Хайде, тръгвайте! Приятно пътуване! Правете всичко така, както ви го казах.

— С удоволствие, ваше величество. Чест е за мене, че ще мога да изиграя последните ходове заедно с вас.

Министърът мина през огледалото и отново излезе от него.

— Готово ли е? — попита кралят.

— Готово е — отвърна Колинс и потърка очи.

— Използвал сте възможността да се отбиете в „Червен вол“, нали? — засмя се кралят. — Е, нищо, вината е моя. Достатъчно дълго възбуждах апетита ви за него — вече повече от два часа стоите при мене и слушате приказките ми. И аз не бих се отказал от едно питие, но нека първо свършим играта. Решителният ход тепърва предстои. Ще успеете ли, Колинс?

— Не бива да се съмнявате в това, ваше величество. Дългото пътуване през гората към Оперативна база номер 7 и хладният нощен въздух ме отрезвиха.

— Добре! — каза кралят. — Сега вече ще те направя мат, братленце!... Колинс! Тръгвайте веднага и се появете в упоменатия критичен момент в тронната зала, и то по време на пломбата с дължина от десет секунди. Трябва да бъдете много предпазлив. Няма да се виждате, тъй като ще трябва да работите в нулево време, сиреч при пълна тъмнина. Такова нещо е възможно единствено при пломбите. Ето ви тук нужното снаряжение, инак не можете да минете през огледалото. То е подобрен модел на брошката. Ще се промъкнете пипнешком към престола и ще уловите брат ми за рамото. Няма да ви бъде лесно, защото той е тежък, а в нулевото време естествено е вдървен като дъска. Когато го бутнете на земята, ще му изпотрошите всички кокали. Той обаче няма да забележи нищо подобно, а ще си мисли, че още седи на престолчето си. Тогава съвсем спокойно ще го изнесете през огледалото в каретата и ще му дадете да помирише тази превъзходна есенция, която ще го унесе в благотворен сън. — И той подаде на министъра малко шишенце. — Всичко друго знаете не ползе от мен. Запомнихте ли точно историята, която ви разказах? Всъщност въпросът ми не е особено умен, както виждам.

— Разбира се, ваше величество... искам да кажа... не въпроса, а що се отнася до историята...

— Тогава разкажете я точно така на Вайслингер. Научете го как се сядат на трона, как трябва да се държи, и да внимава да не направи някоя грешка! Това се отнася и за вас, Колинс!

— Ще бъде изпълнено така, както повели ваше величество. Но ако все пак допусна някоя грешка, да речем, ако забравя част от историята или пък я предам погрешно?

— Няма да допуснете грешка, в противен случай няма да мога да ви я разкажа после, защото откъде инак бих могъл да я науча, освен от вас?

— Но ако аз... ако аз все пак умишлено изопача историята или пък разкажа на Вайслингер нещо съвсем различно, с други думи, ако предприема в последния момент някаква фрактура?

— Това, драги ми Колинс, би било невероятно непочтено от ваша страна. То би означавало промяна на правилата на играта. То би означавало да започнем пак отначало и тогава би се получила съвсем друга история. Никой от нас двамата и изобщо никой няма да знае каква е била нашата история. Всичко, което толкова време измисляхме, ще се окаже напразно. Тогава нещата биха изглеждали горе-долу така: при завръщането си ще намерите тук брат ми и няма да имате с какво да оправдаете отсъствието си. Играта би започнала отначало, само че в ръкава си щяхте да имате фалшива карта. А такова нещо като нищо би могло да ви струва главата. Но аз все пак ще рискувам и ще ви се доверя! И тъй, на път към последния ход! Шах на краля!

Негово величество се усмихваше доволен. Куклата прекъсна танца си, скочи на ръката на Колинс и здраво се улови за наметалото му.

— Шах на краля! — каза министърът, изчезна в огледалото и отново излезе оттам. Беше малко задъхан.

— Както виждам, всичко се е осъществило според предварителния план.

— Тъй вярно, ваше величество. Заедно направихме един разкошен фойерверк в Оперативна база номер 7, както може би си спомняте. От нея не остана и следа.

— Да, спомням си... Е, какво ще кажете сега за цялата история, Колинс?

— Всичко изглежда твърде логично, ваше величество.

— Нали? Още повече че никога не съм имал брат — намигна кралят на своя министър.

— Още повече, че ваше величество никога не е имал брат, както благоволи да заповяда негово величество брат ви — отвърна с усмивка Колинс.

Кралят бе станал от мястото си и приятелски потупа министъра по рамото.

— Добре построихме всичко, обмислихме най-различни неща, отхвърлихме някои, поправихме други, трети пък добавихме. Сега трудът ни е завършен. И последното камъче е поставено на мястото му. Мисля, че стана доста добре. Какво ще кажете, Колинс?

— Добре е, много е добре, ваше величество. Само като си представя Вайслингер: след като загива при плякосването на някакво имение, той става майстор на кукли и уважаван жител на един град...

— Подобна фрактура е допустима, понеже е несъществена. Той не е имал деца, както знаете.

— ... но един ден, или по-скоро една нощ се събужда с натезала глава и от този миг сякаш е друг, не съумява да конструира вече нито един часовник, получава пристъпи на бяс, отдава се на пианство, яде бой в „Червен вол“ от момците на града, защото изведнъж започва да се държи нахално, пропада все повече и повече; и нека подчертая, че всички тези неща той ги знае чак до горчивия край — един ден всичко ще му дойде до гуша, ще си надене примка на врата и ще свърши.

— Малко жестоко, не мислите ли? — колебливо рече кралят.

— Хм... даже е отвратително — отвърна Колинс и кимна.

— Но на пердаха в „Червен вол“ държа, Колинс!

— Него напълно си е заслужил, ваше величество — усмихна се дяволито министърът.

— Все още можем да отредим на нещастника по-добра съдба. Но нека го оставим още известно време в неведение, преди да се намесим. Виждате ли, Колинс, това й е хубавото на нашата история, че все още можем да променим нещо в нея, ако смятаме, че сме измислили по-добро. Но сега на ход е ШВАРЦ. Не бива да го подценяваме, в края на краищата той има същата подготовка, както и аз. Затова нека изчакаме. Ще бъде жалко, ако играта вече е свършила. При удобен случай ще трябва да обмислим всички възможности, които той има в своята ситуация. Съгласен ли сте, Колинс?

— Съгласен съм, ваше величество.

После и двамата потънаха в мълчание и се загледаха във фигурката, която тъкмо в този момент се готвеше да започне отново някакъв изящен танц и вече опитваше първите стъпки.

— Ще ми разреши ли ваше величество един заключителен въпрос?

— Разбира се, Колинс. Дори знам какво ще ме питате. Ще ми кажете, че нещо е в повече, нали?

— Да, ваше величество. Кръгът е затворен, но какво да правим с куклата? Та тя е безполезна, искам да кажа, сега става ясно, че тя няма никакво предназначение в нашата история. Тя беше излишна.

Кралят примирено въздъхна.

— Ех, Колинс, Колинс... Вие наистина сте умна глава, но защо не искате да проумеете, че не всичко трябва да има някакво предназначение?

— Но, ваше величество, въпросът ми е съвсем оправдан! Защо Вайслингер трябваше да се мъчи да конструира кукла, за която предварително е знаел, че няма...

— За бога, Колинс! Вашето мислене, основано на ползата, е направо ужасно. Вие все още не сте ме разбрал. Нима сме седнали тук с вас да поправяме света, като си съчиняваме истории? Цял ден си блъскахме главите с този проблем — и аз, и вие. Малкото часове, с които разполагаме, трябва да използваме за създаване на различни миражи и за церебрална гимнастика, при което като нищо може да ни хрумне и някоя добра идея, от само себе си, тъй да се каже гратис, след като толкова държите на ползата!

Кралят му хвърли гневен поглед и министърът побърза да се обади:

— Да, прав сте, ваше величество...

— Защо например съчинихме тази история?

— Може би от скука, ако ми бъде позволено да се изразя така, и за да изпитате наслада от играта на мислите... — колебливо отвърна Колинс.

— И така може да се рече — каза кралят. — Нима не е хубаво, когато в нашия свят, построен изцяло върху цели, ползи, ефекти и резултати, се срещнат и неща, които изглеждат съвсем безполезни, защото носят смисъла си единствено в самите тях, както тази малка кукла в нашата история? И все пак тя е възхитителна... или може би именно заради това.

Колинс кимна.

— Да, харесва ми — каза той и посочи куклата.

— Трябва да се изобретяват още по-хубави — махна с ръка негово величество. — Да измислим нещо ново, Колинс.

Кралят потъна в размисъл и се втренчи в празните стени така, сякаш съзерцаваше някаква картина.

А министърът не сваляше замислен поглед от изящната играчка, която тъкмо в този момент направи последния си кръг и с дълбок поклон показа, че представлението ѝ е свършило.

---

[1] Бяло (нем.). — Б.пр. ↑

[2] Граф Йохан фон Тили (1559–1632) — един от големите пълководци през Тридесетгодишната война (1618–1648). — Б.пр. ↑

[3] Черно (нем.). — Б.пр. ↑

[4] Съсловно представително събрание през средните векове в Нидерландия. — Б.пр. ↑

[5] Сиво (нем.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.